

Upravljanje i ponovna upotreba pepela / šljake iz toplane Kragujevac (Energetika d.o.o) - Srbija

Okvirni plan za otkup zemljišta

Finalna verzija | 14. decembar 2022.

© Arup

This report takes into account the particular instructions and requirements of our client. It is not intended for and should not be relied upon by any third party and no responsibility is undertaken to any third party.

Job number 289838-00

Arup d.o.o. Beograd (Vracar)
Knekinje Zorke 77
Belgrade
11000
Serbia
arup.com

Verifikacioni dokument

Ime projekta Upravljanje i ponovna upotreba pepela / šljake iz toplane Kragujevac (Energetika d.o.o) - Srbija
Naziv dokumenta Okvirni plan za otkup zemljišta
Broj posla 289838-00
Referenca dokumenta
Referenca fajla

Verzija	Datum	Ime fajla
Nacrt 1	2. decembar 2022.	Opis Prvi nacrt

	Pripremio/la	Proverio/la	Odobrio/la
Ime	Iva Misic (IM)	Ivana Stevanovic (IS) / Milos Despotovic (MD)	Aleksandar Bajovic (AB)
Potpis			

Finalna	14.decembar 2022.	Ime fajla
		Opis

	Pripremio/la	Proverio/la	Odobrio/la
Ime	Iva Misic (IM)	Ivana Stevanovic (IS) / Milos Despotovic (MD)	Aleksandar Bajovic (AB)
Potpis			

	Ime fajla
	Opis

	Pripremio/la	Proverio/la	Odobrio/la
Ime			
Potpis			

Verifikacija dokumenta

Sadržaj

Lista skraćenica	1
Rečnik izraza	2
1. Uvod	4
1.1 O projektu	4
1.2 Kontekst korišćenja zemljišta	5
1.3 Principi i ciljevi	6
2. Nacionalni pravni okvir i zahtevi EBRD-a	8
2.1 Nacionalni pravni okvir	8
2.2 Zahtevi EBRD	12
2.3 Ključne razlike između lokalnih propisa i UR5	12
3. Ispunjavanje uslova, evaluacija i prava	13
3.1 Osobe i subjekti koji ispunjavaju uslove za naknadu i potporu	13
3.2 Krajnji rok	13
3.3 Povezana razmatrana pitanja	14
3.4 Matrica prava	15
4. Mehanizam rešavanja žalbi	19
5. Konsultacije i objavljivanje	22
5.1 Objavljivanje dokumenata	22
5.2 Javne konsultacije	22
6. Praćenje i ocenjivanje	24
6.1 Institucionalno praćenje	24
6.2 Praćenje procesa otkupa zemlje	24
6.3 Praćenje građevinskih radova	25

Tables

Tabela 1 - Zadaci i odgovornosti	24
----------------------------------	----

Figures

Slika 1 Mapa planirane rekonstrukcije puta Bešnjaja	4
Slika 2 Mapa planirane rekonstrukcije puta Stragari – Kutlovo	5
Slika 3 Proces rešavanja žalbi	21

Drawings

No table of figures entries found.

Pictures

No table of figures entries found.

Photographs

No table of figures entries found.

Attachments

No table of figures entries found.

Appendices

A.1	Struktura plana otkupa zemljišta (LAP)	26
A.2	Javni žalbeni obrazac	28
A.3	Analiza neusaglašenosti	29

Lista skraćenica

Skraćenica	Pun naziv
AP	Pogođena osoba
BoE	Korisnik eskproprijacije
CFD	Centralni sector za povratne informacije
DH	Sistem daljinskog grejanja
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EUR	Evro
GLAC	Vodič za otkup zemljišta i pružanje naknada
GoRS	Vlada Republike Srbije
IFI	Međunarodne finansijske institucije
LAF	Okvirni plan za otkup zemljišta
LAP	Plan otkupa zemljišta
LRP	Plan obnavljanja sredstava za život
MoF	Ministarstvo finansije Republike Srbije
NVO	Nevladina organizacije
PAP	Osoba pod uticajem Projekta
JIP	Jedinica za implementaciju Projekta
UR5	EBRD Uslov za realizaciju 5 – otkup zemljišta, nedobrovoljno raseljavanje i izmeštanje poslovnih delatnosti
RAP	Akcioni plan raseljavanja
RoW	Zona uticaja Projekta
RS	Republika Srbija
SIA	Procena socijalnog uticaja

Rečnik izraza

Za potrebe ovog dokumenta sledeći pojmovi su definisani kao:

“Naknada” – Odnosi se na bilo koja i sva plaćanja u gotovom novcu i naturi a koja zamenjuju vrednost imovine ili stečenih resursa, obuhvaćenih projektom.

“Sporazum o naknadi” – Odnosi se na ugovaranje naknade, prema Zakonu o eksproprijaciji zemljišta pred opštinskom upravom ili nadležnim sudom, a usvajaju ga korisnik eksproprijacije i vlasnik imovine koja je predmet otkupa, iznos novčanih beneficija, međusobne dodatne isplate razlike u vrednosti imovine, izgradnju ulaza, prolaza i pristupnih puteva na imanju, kao i drugim zakonom dozvoljenim radnjama.

“Krajnji rok”- Datum početka popisa osoba i imovine koji će biti zahvaćeni projektom. Ukoliko se određena(e) osoba(e) bude(u) nalazila(e) u području koje je zahvaćeno projektom nakon krajnjeg roka, ta(e) osoba(e) neće imati prava na naknadu niti pomoć pri preseljenju. Slično tome vrednost nepokretne imovine (poput građevina, useva, voćki i zemljišta pod šumom) zasnovane nakon krajnjeg roka neće biti nadoknađena. Pre popisa javno objaviti informacije o krajnjem roku.

“Izmeštanje poslovne delatnosti” – obuhvata sve gubitke imovine ili sredstava, i/ili gubitak mogućih pristupa imovini ili sredstvima, koji dovode do gubitka izvora prihoda ili sredstava za život usled sprovođenja projekta, nezavisno od toga da li se osobe zahvaćene projektom moraju preseliti na drugo mesto ili ne. Ovaj pojam, između ostalog, obuhvata dokazane gubitke prihoda od poljoprivrede, stoke, šumskih resursa, lova i ribolova usled projektnih ometanja i /ili zagađenja.

“Eksproprijacija” – odnosi se na oduzimanje ili ograničenje vlasničkih prava na imovinu, sa naknadom koja je u skladu sa tržišnom vrednošću imovine.

“Okvirni plan za otkup zemljišta i raseljavanje” – odnosi se na ovaj dokument koji opisuje detaljno politiku raseljavanja za potrebe projekta.

“Zakon o eksproprijaciji” – odnosi se na Zakon o eksproprijaciji i utvrđivanju naknade Republike Srbije, objavljen u Službenom glasniku Republike Srbije br. 53/95, “Službeni list SRJ” broj 16/2001 – odluka Ustavnog suda i “Službenog glasnika Republike Srbije” broj 20/2009, 55/2013 – odluka US i 106/2016)

“PAP ili Projektom zahvaćene osobe” – PAP je svaka osoba koja, kao rezultat primene Projekta doživi gubitak imovine i pristup imovini.

“Fizičko raseljavanje” – gubitak imovine usled eksproprijacije zemljišta povezanog sa projektom koji zahteva da se PAP-ovi presele od kuće, radnog mesta ili poslovnog prostora na drugu lokaciju.

“Projekat” – U ovom dokumentu se odnosi na ponovnu upotrebu pepela iz skladišta pepela na lokaciji u okviru kompleksa toplane Energetika d.o.o, kao materijala za rekonstrukciju lokalnih puteva (niskog saobraćajnog kapaciteta) sa specifičnim ekološkim i društvenim uticajima koji se mogu lako identifikovati i rešiti kroz efektivne mere ublažavanja.

“Implementacija projekta” – kada se koristi, ovaj pojam uključuje planiranje, izvršenje, praćenje i evaluaciju projekta.

“Subjekt odgovoran za implementaciju projekta” – Odnosi se na subjekte za implementaciju Projekta, u ovom slučaju grad Kragujevac i naznačenu Jedinicu za implementaciju projekta (u nastavku JIP).

“LAP – Plan otkupa zemljišta” – dokument koji se priprema za sprovođenje projekta, obuhvata otkup zemljišta, fizičko raseljavanje ljudi, izmeštanje poslovne delatnosti, bez obzira na njihov broj, skladno principima i ciljevima EBRD UR5 i ovog LAF-a, u kom odgovorni subjekt navodi postupke koje će primenjivati kao i radnje koje će preduzeti radi ublažavanja negativnih uticaja raseljavanja, identifikovanja potencijalnih koristi i uspostavljanja prava svih kategorija pogođenih lica (uključujući domaće zajednice), sa posebnom pažnjom na potrebe ranjivih grupa.

“Obnavljanje sredstava za život” – odnosi se na posebne dodatke ili aktivnosti namenjene podršci pogođenim licima u poboljšanju ili minimalnom obnavljanju sredstava za život u poređenju sa nivoom pre preseljenja.

“Raseljavanje” – odnosi se na sve slučajeve otkupa zemljišta i naknade gubitaka imovine, bilo da je u pitanju stvarno raseljavanje, gubitak zemljišta, gubitak prebivališta, imovine, nekretnine, na sve slučajeve izmeštanja poslovne delatnosti ili drugih sredstava za život i uključuje sve mere koje se preduzimaju radi olakšavanja bilo kojih i svih štetnih uticaja projekta na imovinu PAP-a i/ili sredstava za život, uključujući i naknadu, izmeštanje (gde je to potrebno) i oporavak (rehabilitaciju).

“Trošak zamene” – odnosi se na metod procene imovine kojim se utvrđuje iznos dovoljan za naknadu izgubljene, te za pokrivanje troškova transakcije kako je definisano u UR5 politici raseljavanja. Ovaj pojam se definiše na više načina: za poljoprivredno zemljište to je tržišna vrednost zemljišta pre sprovođenja projekta ili pre premeštanja, zavisno od toga šta je veće, tržišna vrednost zemljišta jednakog proizvodnog potencijala ili upotrebe, koji se nalazi u blizini zemljišta zahvaćenog projektom, plus troškovi pripreme zemljišta do nivoa sličnih onim na zahvaćenom zemljištu, plus troškovi svih naknada za registraciju i prenos. Za zemljište u urbanim oblastima to je tržišna vrednost iste veličine zemljišta i upotrebe, sa sličnim ili unapređenim objektima i uslugama javne infrastrukture, lociranog u blizini zemljišta koje je zahvaćeno projektom, uvećana za troškove svih naknada za registraciju i prenos. Za kuće i druge objekte to je tržišna vrednost materijala potrebnih za izgradnju zamenskog objekta, površine i kvaliteta sličnih ili boljih od površine i kvaliteta objekta zahvaćenog projektom, ili troškova popravke delimično zahvaćenog objekta, uvećanih za vrednost prevoza građevinskih materijala do gradilišta, sa povećanjem za vrednost prevoza građevinskih materijala do gradilišta, te sa povećanjem za sve troškove rada i naknade za izvođače radova plus još za troškove svih plaćanja za registraciju i prenos. Pri određivanju troškova zamene ne uzima se u obzir amortizacija imovine, kao ni vrednost iskorišćenih otpadnih materijala. Kada nacionalni zakon ne ispunjava standarde naknade za pune troškove zamene, naknada po domaćem zakonu se menja i dopunjava sa dodatnim merama, kako bi se zadovoljili standardi troškova zamene.

“Zainteresovane strane” – svi pojedinci, grupe, organizacije i institucije zainteresovane za projekat ili su potencijalno zahvaćene projektom ili mogu uticati na razvoj projekta.

“Ranjive grupe” – odnosi se na ljude koji su izloženi većim rizicima siromaštva, ljude koji žive ispod granice siromaštva, stare osobe, žene, decu i one koji su na osnovu pola, etičke pripadnosti, starosti, fizičkim ili metalnim invaliditetom, ekonomski nepovoljnog položaja ili društvenog statusa, raseljavanje može uticati negativnije. Takođe postoji mogućnost ograničene sposobnosti da zahtevaju ili iskoriste pomoć za preseljenje i s tim povezane razne beneficije.

1. Uvod

1.1 O projektu

Ministarstvo zaštite životne sredine („MZŽS“) planira realizaciju projekta daljinskog grejanja u gradu Kragujevcu („Grad“) kojim je predviđena zamena kotlova na ugalj u toplani u centru grada („Preduzeće za daljinsko grejanje Energetika“, ili „Energetika“), novim kotlovima sa pogonom na prirodni gas sa toplotnom snagom od oko 110MW , kao i sanaciju deponije koja se nalazi na lokaciji toplane Energetika („Projekat“).

Evropska banka za obnovu i razvoj (u nastavku „EBRD“ ili „Banka“) potpisala je sa Vladom Republike Srbije ugovor o zajmu Republici Srbiji do 18 miliona evra za projekat koji se sastoji iz 2 dela:

- "Deo 1" (realizovan) gde je do 15 miliona evra kredita iskorišćeno za zamenu bojlera u toplani u centru grada, i
- "Deo 2" (još uvek nerealizovan) gde će Banka obezbediti zajam do 3 miliona evra za upravljanje pepelom i šljakom lociranih u okviru Energetike i njihovu ponovnu upotrebu, po završetku procesa dubinske analize.

Deo 1 je u fazi implementacije, dok je Deo 2 trenutno u fazi preliminarnog projektovanja i dubinske analize od strane EBRD-ja.

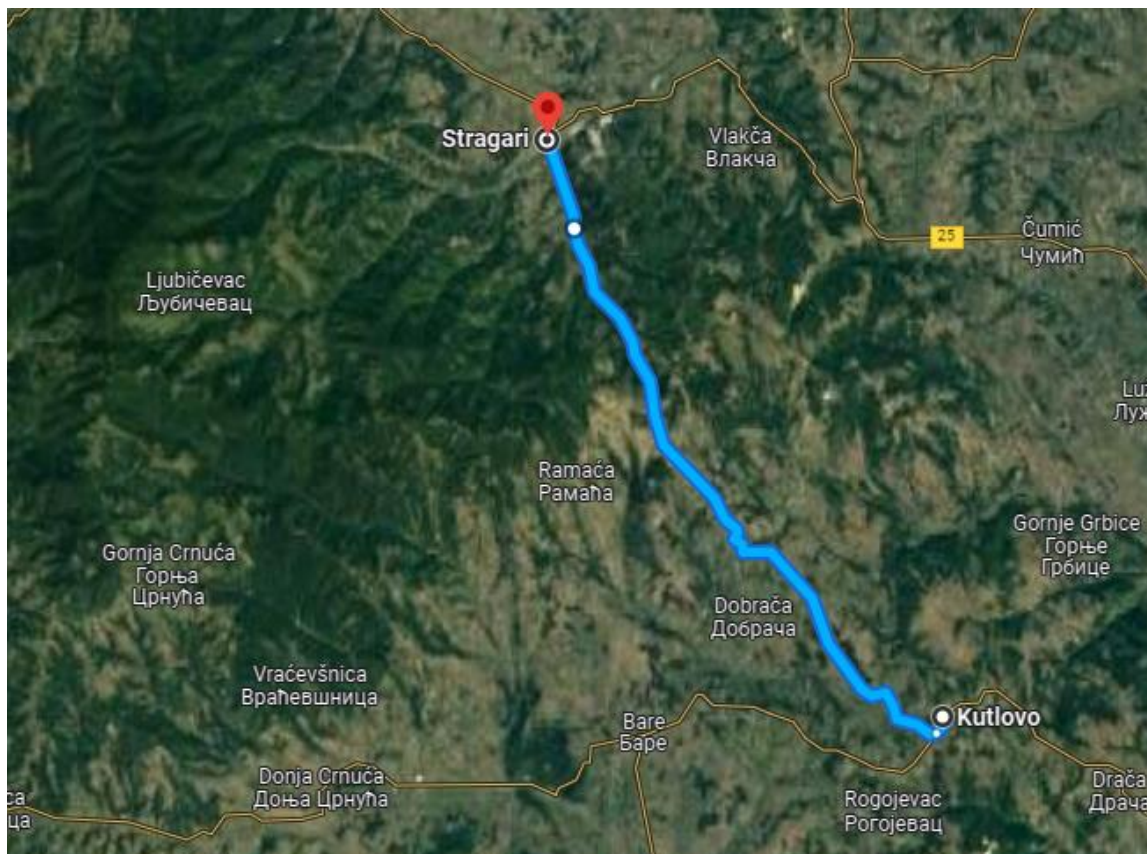
Deo 2 projekta predviđa ponovnu upotrebu pepela iz skladišta pepela na lokaciji u okviru Energetike kao materijala za rekonstrukciju lokalnih puteva (niskog saobraćajnog kapaciteta) sa specifičnim ekološkim i društvenim uticajima koji se mogu lako identifikovati i rešiti kroz efektivne mere ublažavanja.

Projekti puteva koji se razmatraju su sledeći:

- Rekonstrukcija postojećeg puta u ukupnoj dužini od 2,1km u pravcu Bešnjaje.
- Rekonstrukcija postojećeg puta Stragari – Kutlovo u dužini do 15,5km.

Slika 1 Mapa planirane rekonstrukcije puta Bešnjaja

Slika 2 Mapa planirane rekonstrukcije puta Stragari – Kutlovo

Projekat je kategorizovan kao “B” na osnovu Politike životne sredine i društveno-ekonomskih pitanja (ESP) (2019) EBRD-a.

Odgovornost za implementaciju Dela 2 Projekta podeljena je između dva subjekta – Toplane Energetika za pitanja u vezi sa upravljanjem zalihama pepela i grada Kragujevca za aktivnosti na rekonstrukciji predviđenih puteva. U ime grada Kragujevca su identifikovane dve institucije kao odgovorne za sprovođenje aktivnosti na Projektu i to – Gradska uprava za imovinske poslove, urbanizam, izgradnju i ozakonjenje odgovorna za proces otkupa zemljišta (ako se pokaže da je potrebno) i implementaciju ovog Okvirnog plana za otkup zemljišta (u nastavku LAF); i Gradska uprava za razvoj i investicije zadužena za upravljanje investicionim projektima koje realizuje grad Kragujevac. Ovaj dokument objašnjava proces otkupa zemljišta u daljem tekstu Gradska uprava za imovinske poslove, urbanizam, izgradnju i ozakonjenje će se nazivati „grad Kragujevac“, kao relevantna institucija za sprovođenje procesa otkupa zemljišta.

Osnovana je Jedinica za implementaciju projekta (u nastavku JIP) za oba dela projekta, čiji su članovi predstavnici Ministarstva zaštite životne sredine, grada Kragujevca i Energetike. JIP će podržati sve aktivnosti u vezi sa Projektom i sprovođenjem procesa otkupa zemljišta.

Ovaj okvirni dokument (LAF) opisuje sistematski pristup otkupu zemljišta koji će pomoći gradu Kragujevcu i JIP kroz proces, i poslužiti kao osnova za pripremu Plana otkupa zemljišta. Dokument takođe uključuje žalbeni mehanizam za zainteresovane strane, kako bi izrazile bilo kakvu potencijalnu zabrinutost u vezi sa Projektom.

Odgovornost za implementaciju ovog LAF-a leži na gradu Kragujevcu koji će biti podržan od strane imenovane JIP.

1.2 Kontekst korišćenja zemljišta

Prema trenutno dostupnim informacijama, planirana je rekonstrukcija postojećeg puta do Bešnjaje u dužini od 2,1km. Predloženo je ugrađivanje pepela iz toplane “Energetika” u telo puta, u skladu sa Uredbom o tehničkim i drugim uslovima za pepeo, kao građevinski materijal namenjen za upotrebu u izgradnji,

rekonstrukciji, sanaciji i održavanju infrastrukturnih objekata javne namene (Službeni glasnik RS, br. 56/2015).

Predviđena je rekonstrukcija do 15,5 km puta Stragari - Kutlovo, a tačna dužina zavisice od konačnog rešenja Projektanta. Idejni projekat će dati detaljnije podatke o ukupnoj potrošnji pepela (letećeg pepela i šljake) deponovanog na lokaciji toplane "Energetika", koja je trenutno približno 66.000 t. Prema informacijama dostupnim u vreme pisanja ovog dokumenta, očekuje se da će samo do 70% deponovanog pepela biti iskorišćeno tokom rekonstrukcije oba puta odabrana za Deo 2 ovog projekta. Poželjna opcija za obezbeđivanje da se puna količina deponovanog pepela ponovo iskoristi je da se identifikuju dodatne deonice puta na kojima se pepeo može koristiti tokom rekonstrukcije.

Trenutno se očekuje da neće biti većih promena u trasi puta. Mogu se očekivati samo manja proširenja kolovoza na pojedinim deonicama. S obzirom na to da su putevi predviđeni za rekonstrukciju okruženi parcelama u privatnom vlasništvu koje se uglavnom koriste za poljoprivrednu delatnost i koje na pojedinim područjima prolaze kroz naselja (videti Slika 1 Mapa planirane rekonstrukcije puta Bešnjaja i Slika 2 Mapa planirane rekonstrukcije puta Stragari – Kutlovo), aktivnosti rekonstrukcije mogu rezultirati potrebom za otkup zemljišta.

Da je moguć proces eksproprijacije ukazuje i Projekat građevinske dozvole za rekonstrukciju deonice Bešnjanskog puta dužine 2,1 km. Za deonicu puta Kutlovo – Stragari dužine 15 km, Projekat je još u pripremi. Konsultant trenutno istražuje mogućnost potpunog izbegavanja procesa eksproprijacije tokom rekonstrukcije puteva. Ukoliko to nije izvodljivo, biće usmereno na proširenja puteva kako bi se izbegla naseljena mesta gde bi, pored zemljišta, mogli biti pogođeni pomoćni i stambeni objekti. Ipak, ne može se utvrditi potpuni obim zemljišta za rekonstrukciju oba puta dok se glavnim projektom ne potvrdi tačan otisak odabranih deonica puteva.

Imajući u vidu obim planiranih radova na rekonstrukciji deonica unutar i oko predviđenih puteva, sa sigurnošću se može pretpostaviti da Projekat neće rezultirati značajnim negativnim društvenim uticajima na lokalne zajednice ili druge strane pogođene projektom i da neće biti prinudnih preseljenja ili ekonomskog raseljavanja. Bez obzira na to, kako postoji mogućnost da će biti potrebna kupovina zemljišta sa opcijom da se pribegne eksproprijaciji, EBRD-ovi uslovi za realizaciju 5 (UR5) se aktiviraju. Oni se, između ostalog, bave uticajima sticanja zemljišta u vezi sa projektom, uključujući ograničenja u korišćenju zemljišta. Shodno tome, ovaj Okvirni plan za otkup zemljišta u skladu sa EBRD UR 5 je pripremljen za Projekat.

Kao što je već navedeno, detaljne informacije o zemljištu potrebnom za izvođenje radova nisu dostupne u vreme izrade ovog izveštaja, pa se konkretan Plan otkupa zemljišta (LAP) može izraditi tek kada se dobiju konkretnije informacije. LAP treba da se razvije na osnovu LAF-a kada potrebni nivo informacija postane dostupan.

1.3 Principi i ciljevi

Ovaj izveštaj je pripremljen od strane Konsultanta, sa ciljem da prikaže opšte principe, postupke i okvir prava u pogledu potencijalnih efekata sticanja zemljišta potrebnih za projekat, u skladu sa nacionalnim zakonima i zahtevima EBRD-a, posebnog zahteva UR5 EBRD-ove društveno-ekonomske politike (2019): otkup zemljišta, nedobrovoljno raseljavanje i izmeštanje poslovne delatnosti.

LAF izveštaj je stvoren da posluži kao dodatna smernica adaptacije svih razlika između nacionalnog zakonodavstva i zahteva EBRD-a u vezi sa sticanjem zemljišta i obnavljanjem sredstava za život.

Takođe LAF izveštaj služi kao osnova za izradu detaljnog Plana otkupa zemljišta i raseljavanja (LAP) za potrebe projekta, onog momenta kada se sazna tačna priroda i veličina otkupnog zemljišta ili ograničenja u korišćenju zemljišta koji se odnosi na projekat. LAP će pružiti preciznije detalje o osobama pogođenim projektom, kriterijume i procedure koje će se primenjivati u skladu sa LAF-om i u skladu sa zahtevom EBRD UR5

U prilogu A ovog dokumenta se nalazi okvirni nacrt LAP-a.

1.3.1 Smernice LAF

Tokom sprovođenja Projekta potreba za otkupom zemlje javljaće se kao rezultat planiranih građevinskih radova. Ovaj dokument pruža osnovne i obavezujuće principe koji će se primenjivati u svim slučajevima otkupa zemljišta (trajnog, privremenog) i svih ostalih negativnih društveno-ekonomskih uticaja izazvanih sprovođenjem ovog Projekta, u bilo kojoj od njegovih faza (poput izmeštanja poslovne delatnosti). Ovi principi treba da regulišu sve akcije subjekta koji sprovodi projekat i njegovih predstavnika, izvođača radova i svih drugih državnih i lokalnih institucija uključenih u sprovođenje projekta. Osnovni principi su:

- Svim otkupima zemljišta treba upravljati u skladu sa nacionalnim zakonima, zahtevima EBRD UR 5, prihvaćenom najboljom međunarodnom praksom i odredbama ovog dokumenta. Kao osnovno pravilo prema LAF-u tokom sprovođenja projekta uvek će preovladati ona politika koja je najpovoljnija za PAP-ove.
- Sav gubitak imovine će se adekvatno nadoknaditi, u vrednosti zamene.
- Posebna podrška i briga, u procesu otkupa zemljišta kao i tokom trajanja svih faza Projekta u okviru LAF-a, se pruža ranjivim grupama (ako postoje), u skladu sa njihovom specifičnom ranjivošću.
- U skladu sa LAF-om, LAP će biti pripremljen kada budu poznate detaljne informacije o privatnim parcelama koje će biti predmet otkupa, služnosti i zakupa. I LAF i LAP će biti javno objavljeni tokom javnih konsultacija održanih pre njihovog konačnog odobrenja, kako bi se pogođenim osobama i zainteresovanim stranama omogućilo da učestvuju u razvoju, planiranju i sprovođenju projekta.
- Tokom sprovođenja projekta zainteresovanim stranama će se pružiti potpuni uvid u žalbeni mehanizam, sve informacije, mogućnosti i procedure. Sve žalbe će se uzeti u obzir tokom implementacije projekta i aktivnosti raseljavanja.

Ciljevi LAF-a

Cilj LAF-a je da definiše sveobuhvatne principe, procedure, akcije, organizacione strukture i zahteve u vezi sa kapacitetom tokom raseljavanja, kao i njegov uticaj koji se može pripisati sprovođenju Projekta. On pruža okvir za izradu LAP-a u okviru Projekta. Ciljevi LAF-a su:

- klasifikovanje pravnih rešenja RS za sve slučajeve sticanja zemljišta, uključujući pravne i administrativne postupke i naknade za gubitak imovine; upoređivanje sa EBRD UR 5 zahtevima i najboljim međunarodnim praksama; nalaženje načina za premošćavanje razlika, ukoliko su prisutne;
- identifikovanje ključnih institucija RS, pored nosioca projekta, uključenih u sprovođenje projekta, uključujući posebno zakonski ovlašćene državne institucije koje sprovode procedure i garancije za otkup zemljišta; koje mogu podržati nosioca projekta u sprovođenju mera i praćenju u cilju ostvarivanja skladnosti sa UR 5 zahtevima, najboljom međunarodnom praksom, LAF-om i LAP-om;
- identifikovanje zainteresovanih strana i načina njihovog angažovanja tokom sprovođenja projekta;
- predstavljanje kriterijuma podobnosti PAP-ova i matrice prava na naknadu prema vrsti izgubljene imovine;
- definisanje procesa identifikovanja i procene zahvaćene imovine i vrednost naknade za izgublenu imovinu;
- da obezbedi procedure koje omogućavaju brzu i efikasnu kompenzaciju po punoj ceni zamene za gubitak imovine ili pristup imovini;
- opis mera ublažavanja posledica u okviru ovog LAF-a i LAP-a, uključujući procedure kako bi se smanjili uticaji na PAP-ove tokom sprovođenja Projekta, uključujući konkretne mere ublažavanja za ranjive grupe;
- definisanje prava na žalbe, procesa, institucija i procedura koje su na raspolaganju PAP-ovima tokom sprovođenja projekta, uključujući i povratne informacije;

- da opiše i pruži uputstva za pripremu LAP-a i procedure odobravanja, budućih nacrti LAP-a i procesa njihove implementacije;
- navođenje zahteva za javnim objavljivanjem dokumenata, angažovanje javnosti i lokalne zajednice u svim etapama pripreme projekta, uključujući razvoj LAP-a;
- definisanje aktivnosti praćenja tokom svih faza Projekta.

1.3.2 Razvoj LAP-a i njegovo sprovođenje

Na osnovu ovog LAP-a, uzimajući u obzir obim uticaja u pogledu sticanja zemljišta, za potrebe projekta će biti pripremljen LAP. Cilj LAP-a će biti da odredi postupke koje treba slediti i koje konkretne radnje treba preduzeti da bi se pravilno otkupilo zemljište i nadoknadila šteta ljudima pogođenim projektom. Uz pretpostavku da će biti manji otkup zemljišta ili ograničenje korišćenja zemljišta, zbog čega se ne očekuje značajan uticaj na živote, u skladu sa UR5, Plan će utvrditi kriterijume podobnosti za ljude pod uticajem projekta, utvrditi procedure i standarde za kompenzaciju i uključiti aranžman za konsultacije, praćenje i rešavanje žalbi.

Aktivnosti iz LAP-a će omogućiti i obezbediti adekvatno učešće pogođenih osoba u procesu raseljavanja, konsultacije tokom svih faza i potpuno funkcionisanje mehanizma za žalbe. LAP će se zasnivati na najnovijim i pouzdanim informacijama o predloženom otkupu zemljišta.

Primena LAP-a je obaveza grada Kragujevca uz podršku JIP. Oni će pratiti sveukupnu implementaciju, sarađivati sa zajednicama pod uticajem u kojima se odvijaju građevinski radovi, sarađivati sa izvođačima radova i otkrivati informacije PAP-ova i zajednica.

2. Nacionalni pravni okvir i zahtevi EBRD-a

2.1 Nacionalni pravni okvir

Glavni zakoni koji uređuju oblasti otkupa zemljišta / proces eksproprijacije u Republici Srbiji su:

- Zakon o eksproprijaciji ("Službeni glasnik RS", broj 53/95, "Službeni glasnik SFRJ", broj 16/2001 – odluka Ustavnog suda i "Službeni glasnik Republike Srbije", broj 20/2009 i 55/2013 – odluka US i 106/2016),
- Zakon o šumama ("Službeni glasnik RS", broj 30/2010 93/2012, 89/2015 i 95/2018 - dr. zakon),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu ("Službeni glasnik RS", broj 62/2006, 65/2008 – drugi zakon, 41/2009, 112/2015, 80/2017 i 95/2018 - dr. zakon),
- Zakon o državnom premeru i katastru nekretnina ("Službeni glasnik RS", broj 72/2009, 18/2010, 65/2013 i 15/2015 – odluka US, 96/2015, 47/2017 - autentično tumačenje, 113/2017 - dr. zakon, 27/2018 - dr. zakon, 41/2018 - dr. zakon i 9/2020 - dr. zakon),
- Zakon o vodama ("Službeni glasnik RS", broj 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 i 95/2018 - dr. zakon),
- Zakon o javnoj svojini ("Službeni glasnik RS" broj 72/2011, 88/2013, 105/2014, 104/2016 - dr. zakon, 108/2016, 113/2017, 95/2018 i 153/2020),
- Zakon o planiranju i izgradnji ("Sl. glasnik RS", br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021),
- Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa ("Službeni list SFRJ", broj 6/80 i 36/90, "Službeni list SFRJ", broj 29/96 i "Službeni glasnik RS", broj 115/2005).

Zakon o eksproprijaciji opisuje proces eksproprijacije i daje njen opšti okvir u Republici Srbiji. Neke od najvažnijih odredbi su:

- da obezbedi jednostavan, efikasan proces, i u što većoj meri smanji potrebe za sudskim postupcima kako bi se olakšala neophodna eksproprijacija;
- da obezbedi pravičnu naknadu za zemljište i imovnu koja je pod uticajem projekta, prema odluci Poreske uprave, u ime “Korisnika eksproprijacije”. Vrednost se procenjuje na osnovu trenutne tržišne cene;
- u slučajevima poljoprivrednog zemljišta koje se nalazi u privatnom vlasništvu, i ukoliko je dostupno zemljište uporedive vrste i kvaliteta u toj oblasti ili u neposrednoj blizini, treba je ponuditi osobama pod uticajem projekta sa formalnim vlasništvom;
- uporedivost se utvrđuje na osnovu procene raspoloživog javnog zemljišta, od strane ovlašćenog stručnjaka angažovanog od strane korisnika eksproprijacije;
- ukoliko lice pod uticajem projekta ne prihvati ponuđeno zamensko zemljište, biće mu ponuđena novčana naknada. Ako lice pogođeno projektom želi da ospori ponuđeni iznos, može da pribegne sudskom postupku.
- u slučaju da je lice pod uticajem projekta izgradilo objekat, bez formalne građevinske dozvole, odluka o isplati naknade se može doneti na Sudu prema Zakonu o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, u slučaju da postoje investicije u koje je uloženo, i kako ovlašćeni stručnjak odluči.
- u slučajevima delimične eksproprijacije ukoliko osobe pod uticajem projekta procene da preostali deo nije održiv, npr. nije ekonomski isplativ, mogu predati zahtev za otkup preostalog dela zemljišta. Ovlašćeni stručnjak donosi odluku o ovakvim zahtevima.

2.1.1 Proces otkupa zemljišta

Trajna eksproprijacija

Kao što je ranije objašnjeno, Zakon o eksproprijaciji vodi proces i služi kao opšti okvir za eksproprijaciju u Republici Srbiji. Proces eksproprijacije se može sažeti u sledeće korake

1. Uspostavljanje javnog interesa

Grad Kragujevac, kao korisnik eksproprijacije (Korisnik), preko Ministarstva finansija upućuje Vladi Republike Srbije predlog za utvrđivanje javnog interesa. Predlog sadrži podatke o vrsti objekta čija se izgradnja planira, vrsti radova koji će se izvoditi, podatke o zemljištu potrebnom za izgradnju i izvod iz odgovarajućeg prostornog plana. Vlada je dužna da u roku od 90 dana odluči o predlogu za utvrđivanje javnog interesa i objavi odluku o utvrđivanju javnog interesa u Službenom glasniku.

2. Podnošenje predloga za eksproprijaciju

Predlog za eksproprijaciju sačinjava korisnik i dostavlja ga opštinskoj upravi opštine na kojoj se nalaze parcele zahvaćene eksproprijacijom, u roku od godinu dana od dana utvrđivanja javnog interesa. U ovom slučaju, grad Kragujevac je i korisnik i subjekat koji je odgovoran za pogođene parcele. Predlog sadrži:

- Informacije o gradu Kragujevcu kao korisniku eksproprijacije
- Informacije o ugroženoj imovini i njenoj lokaciji
- Podaci o vlasniku predmetne imovine i izvod iz zemljišnih knjiga
- Svrha eksproprijacije i dokaz utvrđenog javnog interesa

3. Donošenje rešenja o eksproprijaciji

Odluka o eksproprijaciji donosi se na osnovu predloga za eksproprijaciju. Pre donošenja odluke, vlasnici predmetne imovine se konsultuju o svim informacijama o imovini koje treba uzeti u obzir tokom procesa

eksproprijacije (npr. postojanje useva, objekata, itd.). Obaveštavaju se i vlasnici nepokretnosti o mogućnosti podnošenja zahteva za pribavljanje preostalog, nedostupnog dela parcele.

Prava svojine u javnoj svojini prenose se na drugog javnog vlasnika (administrativni prenos) odlukom opštinske uprave i na osnovu utvrđenog javnog interesa.

4. Određivanje visine naknade za eksproprijisanu imovinu

Grad Kragujevac, kao korisnik eksproprijacije, dužan je da sačini pisanu ponudu o visini naknade najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja rešenja o eksproprijaciji.

U skladu sa zakonima Republike Srbije, cenu zemljišta utvrđuje poreski organ. Poreska uprava grada Kragujevca daje procenu tržišne vrednosti zemljišta koje je predmet eksproprijacije, na osnovu cene zemljišta evidentirane u privatnom prometu svojine, u opštini ili na području najbližem parcelama koje su predmet eksproprijacije.

Naknada za pogođene objekte se zasniva na pojedinačnim procenama koje su izvršili ovlašćeni stručnjaci za procenu kako bi se utvrdila tržišna vrednost imovine, odnosno iznos potreban za ponovno uspostavljanje iste strukture na tom području.

Stopa naknade za useve/biljke utvrđuje, u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji, ovlašćeni stručnjak, koji uzima u obzir vrednost useva i vreme potrebno za njihovu reprodukciju, plodonosno drveće i vrednost žetve, uključujući i vrednost vremena potrebnog za ponovno uspostavljanje takve žetve, trošak ponovnog zasada (npr. ulaganja, rad) za ponovno uspostavljanje vinograda i voćnjaka dok ne dostignu pun potencijal prinosa itd.

5. Dostavljanje ponuda za obeštećenje vlasnicima pogođene imovine

Na osnovu pripremljene ponude, grad Kragujevac, kao subjekat nadležan za područje eksproprijacije zemljišta, = vodi proces eksproprijacije i dostavlja vlasnicima predmetne imovine pismene ponude o visini naknade za zemljište, postrojenja i objekte. Vlasnici se ili saglase sa ponuđenom naknadom i potpišu ugovore o obeštećenju, ili odbiju ponude i pokrenu sudski postupak.

6. Ulazak u posed eksproprijisane imovine

Grad Kragujevac, kao korisnik eksproprijacije, stiče pravo na posed eksproprijisane imovine danom pravnosnažnosti rešenja o naknadi, odnosno danom zaključenja ugovora o naknadi za eksproprijisanu imovinu.

Privremeni zakup (privremena eksproprijacija)

Na osnovu javnog interesa, privremeni zakup imovine može se zasnivati na određeno vreme, koje ne traje duže od 3 godine. Po isteku roka, na koji je izvršena privremena eksproprijacija, korisnik eksproprijacije je dužan da vrati zemljište u prvobitno stanje.

Naknada za privremeni zakup utvrđuje se u visini zakupnine na tržištu za slično zemljište najbliže parceli koja je predmet privremene eksproprijacije. Naknada se isplaćuje u paušalnom iznosu, za sve vreme trajanja zakupa, ili u povremenim isplatama, koje se isplaćuju u jednakim intervalima.

Ako je parceli naneta stvarna šteta, obeštećenjem je predviđeno da se pokrije i taj trošak.

2.1.2 Ključne institucije u procesu eksproprijacije zemljišta i preseljenja

Institucije koje mogu biti uključene u proces otkupa zemljišta, uključujući proces legalne eksproprijacije, predstavljene su u pregledu ispod. Ove institucije su dodelile odgovornosti i aranžmane za sprovođenje zahteva ovog LAF-a i samog LAP-a.

Institucije	Ključne odgovornosti tokom preseljenja / eksproprijacije
Generalna skupština RS	Zakonom proglašava javni interes
Vlada Republike Srbije (GoRS)	Izjavljuje javni interes za eksproprijaciju (ako to nije učinjeno zakonom)
Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture	Predlaže, priprema i koordinira prostorni plan RS i dokumente regionalnog planiranja Vodi registar prostornih planova
Grad Kragujevac	Kao korisnik eksproprijacije: - Primenuje i koordinira sve aktivnosti raseljavanja prema LAF-u i LAP-u, - Otkriva datum preseka u javnom oglasu za odgovarajuću opštinu kao i deo procesa eksproprijacije, - Priprema LAP i druga dokumenta, - Primenuje LAP, - Objavljuje LAF i sve druge izveštaje, održava javne konsultacije u svim fazama Projekta, - Angažuje zainteresovane strane/aktere, - Primenuje mere za ublažavanje procesa raseljavanja, - Upravlja mehanizmom žalbi radi ispravke svih od strane PAP-a i drugih, - Prati i procenjuje postupak otkupa zemljišta, - Nadgleda i odobrava pregovaračke sporazume između izvođača i vlasnika zemljišta koje je pogođeno privremenim otkupom, - Nadgleda proces privremenog otkupa i zauzimanja zemljišta dok se ne vrati vlasnicima u skladu sa LAF-om, - Izveštava EBRD o svim pitanjima u okviru LAF-a. Kao korisnik eksproprijacije upravlja procesom procene eksproprijisane imovine i plaća naknadu i, ako je to potrebno, dodatnu kompenzaciju i/ili pomoć kako bi se nadomestile razlike sa UR5.
Poreske uprave	Određuje procenu poljoprivrednog zemljišta (ako se ne može naći zamena, što je najčešći slučaj) i građevinskog zemljišta Lokalna poreska uprava u opštini pregledaće najnovije i najbliže zaključene kupoprodajne ugovore i utvrdiće tržišnu cenu. Ranije je bila praksa da ljudi prijavljuju niže prodajne/kupoprodajne cene da bi smanjili poreze. Poslednjih godina, međutim, od uvođenja javnih beležnika u Srbiji, prijavljivanje ispod cene je otežano, što je dovelo do realnijih cena koje pregleda i utvrđuje poreska uprava.
Akreditovani stručnjaci (imenovani od ili na predlog korisnika eksproprijacije)	Procena za sve vrste zemljišta, građevina i bilo kakvog priključka na zemljištu
Lokalne samouprave (uključujući i njihovu administraciju)	Lokalne opštine sprovode postupak eksproprijacije (Odsek za imovinsko-pravne poslove) – u ovom slučaju grad Kragujevac preko svoje Gradske uprave za imovinske poslove, urbanizam, izgradnju i ozakonjenje
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Pružuje informacije o raspoloživom zamenskom zemljištu
Republički geodetski zavod, Državni katastar nepokretnosti, decentralizovane jedinice	Pružuje zvanične informacije o svim nepokretnostima, uključujući zemljište, objekte, kuće itd. Pružuje zvanične pravne informacije o vlasnicima nepokretnosti. Pružuje informacije o posednicima nepokretnosti imovine. Uključuje napomene o procesu eksproprijacije. Sprovodi pravne promene vlasnika nepokretnosti nakon sticanja zemljišta, eksproprijacije itd.
Relevantni opštinski sudovi	Određuje naknadu ako prijateljski sporazum nije postignut

2.2 Zahtevi EBRD

Projekat je prikazan kao projekat kategorije “B” u okviru EBRD-ove Politike zaštite životne sredine i društveno-ekonomskih pitanja 2019. godine.

Projekat treba da ispuni uslove za otkup zemljišta, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko raseljavanje kao što je navedeno u EBRD-ovoj Politici zaštite životne sredine i društveno-ekonomskih pitanja (2019) i zahtevima Uslova za realizaciju, konkretno:

- UR 5 Otkup zemljišta, nedobrovoljno i izmeštanje poslovnih delatnosti
- UR 10 Objavljivanje podataka i uključivanje zainteresiranih strana

Kompletan tekst politike EBRD-a dostupan je na stranici:

<http://www.ebrd.com/news/publications/policies/environmental-and-social-policy-esp.html>

2.3 Ključne razlike između lokalnih propisa i UR5

Projekti koje u celosti ili delimično podržava ili finansira EBRD, a koji uključuju otkup zemljišta i nedobrovoljno raseljavanje, podležu zahtevima UR 5. Ove politike nisu ograničene na slučaj fizičkog raseljavanja, nego se bave i izmeštanjem poslovne delatnosti kao posledicom otkupa zemljišta ili ograničenog pristupa resursima (zemljištu, vodi ili šumi) koja rezultira sprovođenjem projekta ili objekata povezanih sa istim. EBRD UR 5 se primenjuje na sve komponente Projekta koje dovode do nedobrovoljnog raseljavanja, bez obzira na izvor finansiranja komponente Projekta. Dalje se odnosi na druge aktivnosti koje uzrokuju nedobrovoljno raseljavanje a koje se direktno i značajno pripisuju ovom projektu i koje je neophodno ostvariti u skladu sa ciljevima definisanim u projektnim dokumentima i koje se sprovode sa Projektom.

Zahtevi nacionalnih pravnih propisa u vezi sa eksproprijacijom u Republici Srbiji u velikoj meri su u skladu sa zahtevima EBRD-a UR5. Glavna utvrđena odstupanja su navedena u nastavku. Zakonski okvir RS ne sadrži odredbe u vezi sa ranim angažovanjem zainteresovanih strana niti njihovo osnaživanje da učestvuju u procesu donošenja odluka. Lica koja će biti pogođena postupkom eksproprijacije obično dobijaju prve informacije o tome tokom objavljivanja javnog interesa.

- Zakonski okvir RS predviđa pravičnu naknadu za zemlje, objekte i useve zahvaćene projektom ali ne uzima u obzir amortizaciju. Zakon ne predviđa nikakvu dodatnu pomoć ili naknadu tokom i nakon preseljenja, osim troškova zamene. Vlasnici ne dobijaju nikakvu podršku za ponovno uspostavljanje imovine (nema brze procedure administracije za dozvole, licence ili komunalne priključke). Pravo na naknadu štete se pruža samo formalnim vlasnicima, dok neformalni mogu dobiti naknadu samo ako ispunjavaju posebno propisane uslove.
- Osim pripreme Studije eksproprijacije sa spiskom formalnih vlasnika i njihovih imovina, zakonodavstvo ne predviđa sastavljanje drugih dokumenata koji bi eliminisali ili umanjili negativne socijalno-ekonomske uticaje povezane sa otkupom zemljišta.
- Zakonodavni okvir RS ne sadrži posebne zahteve za ranjive grupe.
- Zakonski okvir RS priznaje da pravo na žalbu u različitim fazama postupka eksproprijacije ima PAP, ne postoji zahtev za uspostavljanjem mehanizma za ulaganje žalbi.

Rezime svih ključnih razlika između nacionalnog zakonodavstva i UR5 prikazani su u delu A.3 Analiza neusaglašenosti.

3. Ispunjavanje uslova, evaluacija i prava

U vreme pripreme LAF-a, projekti za rekonstrukciju puteva nisu bili završeni, pa se uticaj od otkupa zemljišta nije mogao u potpunosti proceniti.

Očekuje se da će parcele zahvaćene Projektom biti potrebne za proširenje predviđenih deonica puteva Bešnjaja i Stragari – Kutlovo. Izvođač može zahtevati dodatno zemljište za pozajmišta, skladišta itd., što se očekuje da će rezultirati samo privremenim otkupom zemljišta.

Parcele u privatnom vlasništvu, koje su najverovatnije sve obradivo zemljište, biće predmet i trajnog (za proširenja puteva) i privremenog zakupa (zakup za privremene delatnosti). Privremeno zauzete parcele biće vraćene u prvobitno stanje po završetku radova. Pored toga, mogu biti pogođeni usevi i višegodišnje drveće, kao i neke pomoćne strukture i ruralna infrastruktura. Proces može uticati na pristup obradivom zemljištu, međutim, ne očekuje se da će projekat izazvati fizičko raseljavanje ili da će uticati na poslovne strukture.

Ovaj LAF je pripremljen da obuhvati prava na osnovu procenjenih uticaja.

3.1 Osobe i subjekti koji ispunjavaju uslove za naknadu i potporu

Prema ovom LAF-u, sledeća lica i entiteti imaju pravo na nadoknadu kako je propisano LAF-om, ako su bili prisutni na području Projekta pre datuma preseka ("krajnji rok"):

- Fizička ili pravna lica, formalni vlasnici bilo koje pogođene imovine
- Fizička ili pravna lica, priznati korisnici bilo koje pogođene imovine po odredbama zakona RS
- Fizička ili pravna lica, formalni zakupci bilo koje pogođene imovine
- Korisnici pogođene imovine, ali koji na istu ne polažu zakonska prava - neformalni korisnici;
- Fizička ili pravna lica koji poseduju useve zahvaćene Projektom, bez obzira na status zemljišta na kojem se zasađeno;
- Fizička ili pravna lica, vlasnici višegodišnjih biljaka i drveća kao što su voćke i vinogradi, koja su zahvaćena Projektom, bez obzira na status zemljišta na kojem je zasađeno
- Fizička ili pravna lica, vlasnici vinograda i voćnjaka koji još nisu dali prinos a na njih utiče projekat (bez obzira na status zemljišta na kojem je zasađeno);
- Fizička ili pravna lica, vlasnici rasadnika koji još nisu dali prinos a na njih utiče projekat (bez obzira na status zemljišta na kojem je zasađeno);
- Fizička ili pravna lica koja poseduju objekte zahvaćene Projektom (pomoćne zgrade, ograde, bunari, sistemi navodnjavanja itd.) bez obzira na status zemljišta na kojem se objekti nalaze
- Zajednice ili domaćinstva kod kojih je pristup njihovim zgradama, zajedničkim resursima i pogodnostima zahvaćen Projektom.
- Ranjive grupe i pojedinci koji pripadaju tim grupama koja su zahvaćene Projektom;
- Fizička ili pravna lica čiji se gubici ne mogu utvrditi ili predvideti u ovoj fazi Projekta

3.2 Krajnji rok

Krajnji rok je datum mirovanja za sva potraživanja za imovinu na području koji je pod uticajem Projekta. Osobe koje stupe u područje zahvaćeno Projektom nakon krajnjeg roka, nemaju pravo na naknadu niti na bilo koji drugi vid podrške u slučaju raseljavanja. Takođe, sva ulaganja u osnovna sredstva (kao što su objekti, usevi, voće, drveće, šumske parcele, itd.), kao rezultat aktivnosti nakon krajnjeg datuma neće biti podobna za naknadu. Ova politika krajnjeg roka neće obuhvatati lica koja su postala vlasnici imovine nakon krajnjeg roka na temelju sudske odluke, ukoliko je sudski spor formiran pre krajnjeg roka. Ova odredba o

krajnjem roku stoji nasuprot oportunističkim zahtevima osoba koja ulaze u područje Projekta isključivo u očekivanju određene koristi.

Podnošenje Predloga za eksproprijaciju od strane korisnika smatraće se kao krajnji rok za ovaj projekat.

3.3 Povezana razmatrana pitanja

Sanacija privremeno otkupljenog zemljišta

Svo zemljište koje je privremeno otkupljeno za potrebe Projekta mora biti u potpunosti sanirano i obnovljeno nakon završetka ugovorenog perioda za korišćenje zemljišta. To znači da će se sve lokacije očistiti od otpada i ukloniti sva građevinska oprema. Takođe može uključiti zaštitu gornjeg sloja tla u nekim oblastima radi očuvanja kvaliteta zemljišta i za šta će biti odgovorni izvođači radova, što će nadgledati JIP i grad Kragujevac. Preduzimanjem ovih mera, s obzirom da se potencijalno zahvaćene parcele uglavnom koriste za uzgoj jednogodišnjih zasada, očekuje se da će vlasnicima i korisnicima biti omogućeno da nastave da koriste zemljište na isti način na koji su ga koristili pre realizacije Projekta.

Pomoć ranjivim grupama

Društveno-ekonomska istraživanja treba da identifikuju sve ranjive grupe ili one potencijalne, koje bi se javile tokom sprovođenja projekta. Različite karakteristike se mogu koristiti kao pokazatelji ranjivosti: zaposlenost, godine, zdravlje, pol, veličina i struktura domaćinstva, pristup sredstvima za život i slično. Međutim, važno je primetiti da, iako populacija obuhvaćena projektom je pretežno sličnih karakteristika, nisu svi u istoj meri ranjivi jer nisu svi u istoj meri ni izloženi promenama vezanim za Projekat, niti imaju iste kapacitete nošenja sa istim

Posebno osetljive grupe su:

- Stara lica/penzioneri,
- Lica sa invaliditetom,
- Manjinske zajednice,
- Lica koja primaju socijalnu pomoć,
- Nepismena lica.

Konkretna mere za pomoć ranjivim grupama, koje su identifikovane kroz pripremu LAP izveštaja će biti definisane u skladu sa njihovim potrebama.

Trenutno, na osnovu očekivanih uticaja, nije predviđeno ekonomsko raseljavanje niti značajni uticaji na živote. Međutim, ako se tokom implementacije projekta ovo promeni, LAP će biti revidiran kako bi uključio odgovarajuće mere ublažavanja za rešavanje ovih problema.

3.4 Matrica prava

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju pravo	Politika naknade
A – Izmeštanje poslovnih aktivnosti		
Zemljište		
Poljoprivredno zemljište – trajni otkup zemljišta	Vlasnik sa formalnim pravom (uključujući vlasnike koji polažu pravo na zemljište koje je priznato ili prepoznatljivo po nacionalnim zakonima).	Zemljište za zamenu jednake ili veće vrednosti i slične produktivnosti u neposrednoj blizini ili u okolini otkupljenog zemljišta, zajedno sa svim troškovima preseljenja i administrativnim naknadama za prenos vlasničkih prava, ukoliko postoje. Ili Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna cena imovine + tržišna cena ostvarenih poboljšanja + tržišna vrednost vremena i rada uloženi radi poboljšanja + troškovi preseljenja + administrativni, porezni i
	Zakupac sa validnim dokumentima za pravo najma, koji obrađuje poljoprivredno zemljište skladno sporazumu	Naknada za sva poboljšanja sprovedena na zemljištu (poput sistema navodnjavanja). Naknada će biti plaćena u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja + tržišna vrednost i rada uloženi radi poboljšanja + troškovi premeštanja i montiranja opreme, ukoliko ih ima i zamensko zemljište za zakup ako je zemljište dato u zakup od države, ako je moguće
	PAP bez formalnog vlasništva (u posedu zemljišta pre krajnjeg roka)	Naknada za sva poboljšanja ostvarena na zemljištu (poput navodnjavanja). Naknada će biti plaćena u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja + tržišna vrednost vremena i rada uloženi radi poboljšanja + troškovi premeštanja i montiranja opreme, ukoliko ih ima + trošak za prelazni period i zamensko zemljište za zakup od države, ako je moguće
	Zakupac sa važećim dokumentima o pravu na zakup	Naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja (poput onih na infrastrukturi) + tržišna vrednost vremena i rada uloženi za ostvarenje poboljšanja + troškovi premeštanja + registracija vlasništva, administrativne i porezne naknade, ukoliko ih ima + prelazna naknada + naknada za celokupno avansno plaćen najam koji nije istekao i

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju pravo	Politika naknade
		Zamensko zemljište za najam, ukoliko je reč o zemljištu koje je zakupljeno od države, ako je moguće.
	PAP bez formalnog vlasništva (u posedu zemljište pre krajnjeg roka)	Naknada: tržišna vrednost ostvarenih poboljšanja (poput onih na infrastrukturi) + tržišna vrednost rada i vremena utrošenih za poboljšanja + troškovi preseljenja + registracija vlasništva, administrativne i porezne naknade, ukoliko ih ima + trošak za prelazni period i Zamensko zemljište za zakup od države, ako je moguće
Neisplativo zemljište (ukoliko preostali deo zemljišta nije isplativ, on može biti otkupljen od strane PAP-a) (primenjuje se samo na trajni otkup zemljišta)	Vlasnici, korisnici ili zakupci imovine, bez obzira na njihova formalna prava na privatno/javno/državno poljoprivredno ili građevinsko zemljište.	Naknada prema tipu imovine, definisana na isti način kao u prethodnom tekstu u ovom odeljku PAP-ovi mogu da podnesu zahtev za otkup preostalog zemljišta, ukoliko se pokazalo kao neisplativo dve godine nakon završetka radova.
Poljoprivredno zemljište (privremeni otkup zemljišta) – zakup i služnost	Vlasnici sa formalnim pravom (uključujući i one koji imaju pravo na zemljište koje je priznato po nacionalnim zakonodavstvima)	Naknada u iznosu tržišne vrednosti zakupa slične parcele, koja je u neposrednoj okolini one koja je predmet privremenog zakupa..
	Zakupac sa važećim dokumentima prava na zakup poljoprivredno obradivog zemljišta, u skladu sa sporazumom	
	PAP-ovi sa formalnim pravom (u posedu zemljište pre krajnjeg roka)	
	Zakupac sa važećim dokumentima prava na zakup	
	PAP-ovi bez formalnog prava (u posedu zemljište pre krajnjeg roka)	
USEVI I OBJEKTI NA POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU (bez fizičkog raseljavanja, jer ovakav uticaj nije predviđen ovim Projektom)		
Gubitak godišnjih prihoda od useva, koji nisu ubrani pre povratka zemljišta	Vlasnici useva (nije od značaja da li je vlasnik useva istovremeno i vlasnik zemljišta ili zakupac ili neformalni vlasnik/korisnik zemljišta, ukoliko je snosio	Novčana naknada u vrednosti troškova zamene, tržišna vrednost useva umanjena za troškove žetve useva.

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju pravo	Politika naknade
	troškove sadnje useva ili je stekao pravno vlasništvo na drugi, prihvatljiv način)	
Gubitak višegodišnjih useva i stabala (voćke, vinogradi i plodonosne biljke)	Vlasnici useva (nije od značaja da li je vlasnik useva istovremeno i vlasnik zemljišta ili zakupac ili neformalni vlasnik/korisnik zemljišta, ukoliko je snosio troškove sadnje useva ili je stekao pravno vlasništvo na drugi, prihvatljiv način)	Pravo na prikupljanje plodova i Novčana naknada po zamenskoj ceni: tržišna cena sadnica na osnovu vrste, sorte i proizvodne vrednosti + neto gubitak za potrebno vreme za uzgoj biljaka prema godišnjoj tržišnoj vrednosti proizvodnje + troškovi ulaganja (radna snaga, priprema zemljišta itd.) za sadnju novog vinograda, voćnjaka ili slično + trošak za prelazni period
Obuhvaćeni vinogradi i voćnjaci koji još ne donose plod		Novčana naknada po zamenskoj ceni: tržišna cena sadnica na osnovu vrste, sorte i proizvodne vrednosti + neto gubitak za potrebno vreme za uzgoj takvih biljaka prema godišnjoj tržišnoj vrednosti proizvodnje + troškovi ulaganja (radna snaga, priprema zemljišta itd.) za sadnju novog vinograda, voćnjaka ili slično + trošak za prelazni period
Drvena masa (zrela ili gotovo zrela)		Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost drveta utvrđena na osnovu vrednosti „drveta na panju“ + trošak za prelazni period
Rasadnik, koji još ne donosi plodove		Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: ulaganje u sadni materijal (sadnice, rad i drugi reproduktivni materijal) + neto gubitak za vreme potrebno za reprodukciju materijala + trošak za prelazni period
Celokupna nepokretna imovina (poput sistema za navodnjavanje, bunara itd.)	Vlasnici izvršenih poboljšanja (nije od značaja da li je vlasnik istovremeno i vlasnik zemljišta ili zakupac ili neformalni vlasnik/korisnik zemljišta, ukoliko je snosio troškove izvršenih poboljšanja)	Novčana naknada u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost poboljšanja + tržišna vrednost uloženog vremena i rada za ostvarenje poboljšanja.
B –DRUGE SITUACIJE U VEZI SA PRESELJENJEM		
Gubitak pristupa resursima, pogodnostima, resursima zajednice i zgradama	Zajednice ili domaćinstva	Obnavljanje javnog vlasništva ili usluga (sistema za navodnjavanje, putevi, zgrade od javnog interesa i slično). Obnavljanje prema prethodnim uslovima i nivoima.
Uticaji izazvani privremenim ili trajnim otkupom zemljišta i svih šteta koje su nastale tokom privremenog zakupa	Vlasnik imovine (uključujući i vlasnike koji polažu pravo na zemljište koje je priznato po nacionalnim zakonima)	Tržišna cena najma tokom trajanja zauzetosti + trošak u vrednosti zamene, skladno sa ovom matricom za obuhvaćene useve, voćnjake, rasadnike itd. + nadoknada za sva oštećenja imovine, procenjena po vrednosti zamene i;

Vrsta gubitka	Osobe koje imaju pravo	Politika naknade
		Zemljište mora biti vraćeno u prvobitno stanje. Zemljište poboljšanog kvaliteta usled radova na gornjim slojevima tla ne treba biti uklonjeno, osim ukoliko je sa vlasnikom dogovoreno drugačije.
	PAP bez formalnog vlasništva (u posedu zemljišta pre krajnjeg roka)	Naknada za sva poboljšanja na zemljištu (poput navodnjavanja) Naknada će biti plaćena u vrednosti troškova zamene: tržišna vrednost izvršenih poboljšanja + tržišna vrednost rada i vremena koji su potrebni za ostvarenje poboljšanja + troškovi premeštanja i montiranja opreme, ukoliko ih ima + prelazna naknada + troškovi zamene, skladno ovoj matrici za obuhvaćene useve, voćnjake, rasadnike itd. i Zamensko zemljište za najam od države, ako je moguće
Uticiji na ranjive grupe	Ranjiva lica, koja pripadaju ugroženim grupama, sa društvenim statusom koji može dovesti do štetnog uticaja usled raseljavanja nego što je slučaj kod ostalih lica, sa ograničenom sposobnošću kada je reč o polaganju prava ili prednosti potpore u vezi sa raseljavanjem i povezanim razvojem	Povrh svih prava definisanih u ovoj matrici, ranjivi PAP-ovi će dobiti dodatnu pomoć, uključujući pravnu pomoć i pomoć tokom fizičkog preseljenja. Svaka dodatna potpora, potrebna za bilo koja ranjiva domaćinstva će se odrediti posebno za svaki slučaj, tokom društveno-ekonomskih istraživanja. Ovim PAP-ovima se daje prioritet zapošljavanja na projektu ako je to moguće.
Neodređeni uticaji	Svako lice obuhvaćeno uticajem	Svaki neodređeni uticaj biće adekvatno ublažen, skladno sa principima i ciljevima LAF-a

4. Mehanizam rešavanja žalbi

Poštujući žalbene mehanizme i njihova ovlašćenja dostupna u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, za projekat će biti napravljen specifični žalbeni mehanizam za projektne aktivnosti.

Obrazac za žalbe i kontakt podaci za podnošenje žalbi biće istaknuti na sajtu grada Kragujevca (<https://www.kragujevac.rs/>). Obrazac će takođe biti dostupan u korisničkom centru zajedno sa kutijom za žalbe, kako bi osobe sa invaliditetom koje lično dođu u kancelariju grada Kragujevca da podnesu svoje žalbe. Individualne odgovornosti u sistemu rešavanja žalbi biće uključene u buduće informativne pakete. Jedno lice će biti imenovano kao stručnjak za terenski rad koji će nadgledati angažovanje zainteresovanih strana i upravljanje žalbama i koordinirati aktivnosti prema rasporedu i listi aktivnosti.

Svako lice ili organizacija može da pošalje komentare, žalbe i/ili zahteve za informacijama lično ili putem pošte, telefona ili e-maila koristeći kontakt informacije navedene na sajtu grada Kragujevca, na oglasnim tablama i kancelarijama pogođenih mesnih zajednica (ako je predviđeno).

Žalbe će se prikupljati u fazi predizgradnje, tokom radova na rekonstrukciji, kao i u fazi izgradnje rekonstruisanih puteva. Mehanizam će omogućiti da se žalbe podnose anonimno. Podnošenje žalbi neće izazvati nikakve troškove za podnosioca žalbe. Sve žalbe, bilo da su primljene usmeno ili pismeno, treba da budu kategorisane i evidentirane u Registru žalbi. Registar evidencije žalbi imaće sve potrebne elemente za razvrstavanje žalbi prema polu i statusu ugroženosti osobe koja ga evidentira, kao i prema vrsti žalbe.

Svaka žalba će biti zabeležena u registru sa sledećim informacijama:

- ime, prezime i kontakt podaci o podnosiocu žalbe, ukoliko žalba nije podneta anonimno,
- opis žalbe,
- datum prijema / potvrde vraćene podnosiocu žalbe,
- opis preduzetih aktivnosti (istraga, korektivne mere) i na koji način je komunicirano sa podnosiocem žalbe,
- datum rešavanja i zatvaranja,
- dostavljanje povratnih informacija podnosiocu žalbe i njihov odgovor (da li su zadovoljni ili ne)
- da li su preduzete dugoročne radnje kako bi se izbeglo ponavljanje sličnih žalbi u budućnosti, ako je to primenljivo

Sve informacije o osobi koja je podnela žalbu će biti tretirane kao poverljive.

Prijem datih žalbi treba formalno potvrditi putem sastanka, telefonskog poziva, e-maila ili pisma u roku od 7 dana od podnošenja žalbe, ukoliko su informacije o osobi koja ju je podnela dostupne. Ukoliko žalba nije dobro napisana ili ako su potrebne dodatne informacije, potrebno je tražiti dodatno pojašnjenje od njenog podnosioca. Lice/organizacija koja je podnela žalbu treba da dostavi i kontakt informacije osobe koja je odgovorna za njeno rešavanje, kao i predviđeno vreme kada će to biti gotovo. Ako se nijedna žalba ne može rešiti ili ako nije potrebna radnja, podnosiocu žalbe će biti dostavljeno detaljno obrazloženje i razlog zbog čega je to tako. Odgovor će takođe sadržati i objašnjenje kako lice ili organizacija koja je podnela žalbu može da nastavi sa tom akcijom ukoliko ishod nije zadovoljavajući. Za složene žalbe se može osnovati Komitet za rešavanje sukoba (koji uključuje najviše rukovodstvo, druga odeljenja, spoljne konsultante).

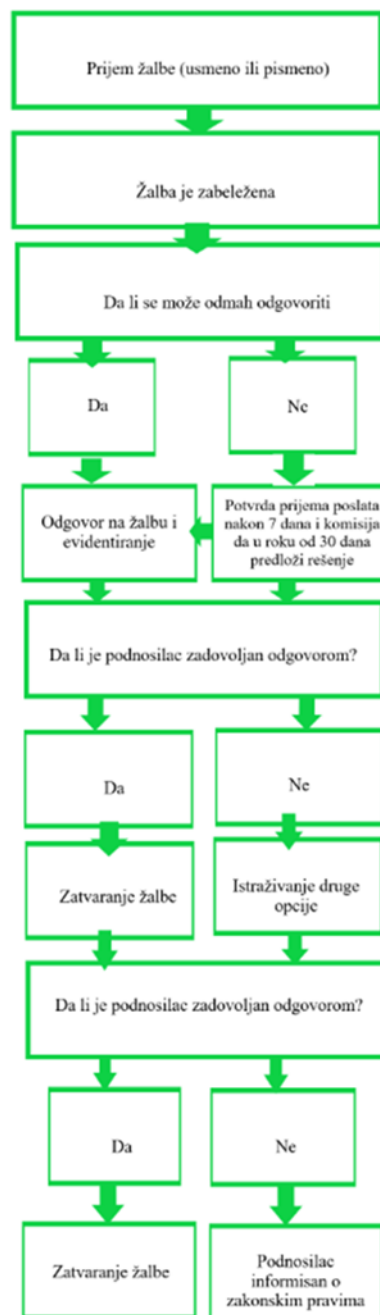
Na sve žalbe će se odgovoriti u roku od 30 radnih dana od datuma podnošenja. U slučaju kašnjenja, podnosioci žalbi će biti obavesteni o razlozima kašnjenja i očekivanom vremenskom periodu za rešavanje njihovih žalbi. Predložena korektivna mera treba biti potvrđena sa podnosiocem žalbe pre njenog sprovođenja, kako bi se umanjile nepotrebne/neopravdane radnje. Ako se složeno pristupom, neophodne mere se primenjuju kako bi se ovo pitanje rešilo. Završetak aktivnosti se upisuje u registar žalbi. Odgovor potpisuje odgovarajući rukovodilac. Ovo uključuje ili potpisivanje registra žalbi ili potvrđivanje u zvaničnoj prepisci (koja će potom biti zavedena sa žalbom kako bi se naznačio sporazum i biće navedena u registru).

Nakon sprovođenja akcija za rešavanje žalbe, treba potvrditi sa podnosiocem da li je zadovoljan/na ishodom. Svaki odgovor podnosioca žalbe treba da bude uzet u obzir kako bi se procenilo da li je žalba rešena ili da li su potrebne dodatne mere. Ako podnosilac žalbe nije zadovoljan predloženim rešenjem ili konačnim ishodom, žalbu treba ponovo razmotriti. Proces rešavanja žalbi je prikazan na slici u nastavku.

U svakom trenutku, podnosilac žalbe ima pravo na pravna sredstva, u skladu sa lokalnim zakonima i propisima.

Ukupna odgovornost za sprovođenje ovog okvira tokom pripreme Plana otkupa zemljišta leži na gradu Kragujevcu uz podršku JIP. Kontakt podaci grada Kragujevca i kontakt osoba JIP biće objavljeni pre početka procesa otkupa zemljišta. Prema Planu angažovanja zainteresovanih strana, žalbe u vezi sa aktivnostima rekonstrukcije puteva će se rešavati zajedno sa izvođačima radova. Od njih će se zahtevati da upravljaju istim sistemom i rešavaju žalbe na isti način i po istim standardima kao JIP i grad Kragujevac. Izvođač(i) dodeljeni za radove na rekonstrukciji puteva će imati službenika za vezu sa zajednicom (u nastavku CLO) imenovanog kao ključnu kontakt osobu, za povezivanje sa lokalnim zajednicama i prikupljanje njihovih žalbi u vezi sa građevinskim aktivnostima i upravljanjem žalbama. Upravljanje žalbama biće uključeno u mesečne izveštaje nadzornom inženjeru (ako je imenovan), a zatim i gradu Kragujevcu i JIP. Stanovnici ugroženih zajednica biće obavešteni o kontakt informacijama CLO pre početka izgradnje, putem najava u prostorijama kancelarija mesnih zajednica i medijima, gde je to potrebno.

Kvartalni izveštaji o napretku u upravljanju žalbama biće dostavljeni od dodeljenog osoblja za rešavanje žalbi najvišem rukovodstvu grada Kragujevca. Svrha ovih izveštaja bi bila procena žalbenog procesa i određivanje dodatnih radnji ako je potrebno. Pored toga, izveštaj bi pružio pregled broja i vrste žalbi što bi omogućilo menadžmentu da preduzme šire akcije za rešavanje osnovnih problema. Po potrebi, ovi izveštaji se mogu koristiti i za redovno izveštavanje banci.

Slika 3 Proces rešavanja žalbi

5. Konsultacije i objavljivanje

5.1 Objavljivanje dokumenata

Svi dokumenti predviđeni za objavljivanje biće pripremljeni i objavljeni na srpskom i engleskom jeziku. Skladno zahtevima EBRD-a, paket objavljivanja za Projekat, koji obuhvata ujedno i LAF izveštaj, biće javno predstavljen.

Objavljena dokumentacija i sva ažuriranja moraju biti dostupni javnosti u periodu trajanja Projekta, uključujući i njegovu evaluaciju. Verzije na srpskom jeziku biće objavljene na sajtovima grada Kragujevca, Energetike i Ministarstva.

Sva saopštenja u lokalnim novinama i medijima biće na srpskom jeziku netehničkim rečnikom. Svi dokumenti će biti predstavljeni PAP-ovima u procesu eksproprijacije, posebno ranjivim grupama. Uticaji projekta na njihovu imovinu i njihova prava moraju biti objašnjeni, kao što je pomenuto u prethodnim poglavljima. Štampani primerici dokumentacije biće dostupni u kancelarijama grada Kragujevca. JIP, uz podršku grada Kragujevca, Ministarstva i Energetike je odgovorna za sva predstavljanja dokumentacije.

Nakon izrade, Plan otkupa zemljišta će biti dostupan javnosti na sajtu grada Kragujevca, dok će štampane kopije dokumentacije biti dostupne u njihovim prostorijama.

Opšti projektni leci će se pripremiti i podeliti stanovnicima koji žive ili rade u zajednicama pod uticajem projekta pre početka građevinskih radova. Leci će sadržati kratak pregled projekta, datume kada se očekuje početak radova, moguće smetnje vezane za izgradnju, opis postupka upravljanja žalbama i kontakt podatke za podnošenje žalbi.

Ukoliko se otkup zemljišta ispostavi potrebnim, pre početka otkupa zemljišta / eksproprijacije, pored Opšteg letka o projektu, biće podeljen i Vodič za otkup zemljišta i pružanje naknada (GLAC), koji bi pored netehničkog opisa Projekta sadržao i informacije o procesu otkupa zemljišta uključujući kompenzaciju i drugu pomoć, moguće smetnje tokom građevinskih radova vezane za zemlju koja će se koristiti, opis procedure za upravljanje žalbama i kontakt podatke osobe za podnošenje žalbi.

Ovi leci će biti podeljeni stanovništvu koji živi ili radi u pogođenim zajednicama i svim vlasnicima zemljišta pre nego što građevinski radovi počnu.

5.2 Javne konsultacije

Grad Kragujevac će uz podršku JIP uspostaviti stalnu vezu sa pogođenim zajednicama što je ranije moguće u procesu planiranja projekta i održavaće ga za vreme trajanja projekta.

Proces angažovanja će obezbediti njihove smislene konsultacije kako bi se olakšalo zajedničko razumevanje prirode i trajanja uticaja; informisano učešće o pitanjima koja se na njih direktno tiču; predložene mere ublažavanja; deljenje razvojnih koristi i mogućnosti i pitanja implementacije. Dalje i detaljnije informacije o javnim konsultacijama predstavljene su u Planu angažovanja zainteresovanih strana.

Grad Kragujevac će na svojoj internet stranici (<https://www.kragujevac.rs/>) objaviti opis projekta koji sadrži obrazac za žalbe i kontakt podatke za podnošenje žalbi.

U skladu sa rokom izgradnje, a pre početka procesa otkupa zemljišta, grad Kragujevac će uz podršku JIP organizovati sastanke u mesnim zajednicama i sa pogođenim vlasnicima parcela duž deonice puteva koje će se rekonstruisati i na kojima će se izvoditi radovi. Cilj će biti konsultacija sa pogođenim vlasnicima zemljišta i lokalnom zajednicom i predstavljanje procesa otkupa zemljišta, planiranih građevinskih radova, bezbednosnih rizika (u toku izgradnje i eksploatacije) i očekivanih građevinskih smetnji, kao i predviđenih mera za ublažavanje i žalbenog mehanizma. Ove konsultacije će biti podržane GLAC-om i opštim projektnim lecima.

Ovi sastanci će takođe poslužiti kao platforme za PAP da postavljaju pitanja i daju sugestije za dalje mere ublažavanja. Sastanci će se najavljivati putem lokalnih medija, na sajtu grada Kragujevca i po preporuci predstavnika mesne zajednice koji će biti kontaktirani unapred (npr. pismima, najavama na oglasnim tablama, telefonom).

Plan otkupa zemljišta (LAP) biće javno objavljen mesnim zajednicama pre početka građevinskih radova, a najkasnije 14 dana pre javnih rasprava i biće ostavljeno dovoljno vremena za dostavljanje žalbi nakon javnih konsultacija. Sve javne konsultacije biće raspisane putem lokalnih novina i medija i na internet portalu grada Kragujevca.

Grad Kragujevac će uz podršku JIP nastaviti da obaveštava javnost preko svoje internet stranice, medija i drugih odgovarajućih načina o značajnim dostignućima i problemima na Projektu (životna sredina, bezbednost i zdravlje, društveno-ekonomska pitanja).

6. Praćenje i ocenjivanje

6.1 Institucionalno praćenje

Efikasno otkupljivanje zemljišta zavisiće od posvećenosti i kapaciteta svih institucija, odgovornih za pripremu i sprovođenje procesa raseljavanja. Grad Kragujevac, Gradska uprava za imovinske poslove, urbanizam, izgradnju i ozakonjenje će imenovati lice odgovorno za raseljavanje i pripremu procesa eksproprijacije i raseljavanja, kako bi koordiniralo aktivnostima otkupa između vladinih agencija, opština i ministarstava. Ako je potrebno, biće imenovan spoljni konsultant koji će pomoći.

Grad Kragujevac će takođe voditi bazu podataka o raseljavanju i eksproprijaciji sa svim podacima o ugroženim licima i imovini (uključujući kontakt podatke i status ugroženosti), koja bi obuhvatala sve slučajeve eksproprijacije i fazu završetka procesa eksproprijacije za svaki predmet (podneti i/ili potpisani predlozi za eksproprijaciju, pripremljene i/ili dostavljene ponude za naknadu pripremljene i/ili dostavljene PAP-ovima, sporazumi u vezi sa naknadom, isplata naknade, pružena dodatna pomoć, žalbe ili pokrenuti sudski postupci itd.).

Odgovornosti za praćenje procesa otkupa zemljišta prikazane su u tabeli ispod.

Tabela 1 - Zadaci i odgovornosti

Zadatak	Odgovornosti
Objavljivanje LAF	Grad Kragujevac
Obaveštenje javnosti o početku eksproprijacije i sa tim povezane radnje tokom svih etapa eksproprijacije	Grad Kragujevac
Komunikacija i konsultacije sa PAP-ovima	Grad Kragujevac
Aktivnosti pre početka radova	Grad Kragujevac
Pružanje pomoći tokom otkupa zemljišta	Grad Kragujevac
Plaćanje naknade, plaćanje dodatne pomoći za premošćavanje razlika (međunarodni standardi nasuprot standardima EBRD-a)	Grad Kragujevac
Upravljanje žalbama	Grad Kragujevac
Praćenje i izveštavanje o otkupu i eksproprijaciji	Grad Kragujevac / Spoljni konsultant
Praćenje i izveštavanje tokom građevinskih radova	Grad Kragujevac / Spoljni konsultant

6.2 Praćenje procesa otkupa zemlje

Grad Kragujevac, tačnije Gradska uprava za imovinske poslove, urbanizam, izgradnju i ozakonjenje, će vršiti interno periodično praćenje kako bi se kako bi se obezbedila procena efikasnosti procesa eksproprijacije i stepena zadovoljstva PAP. Učestalost praćenja će biti prilagođena tako da odražava eksterno izveštavanje koje zahtevaju finansijska institucija i faza procesa eksproprijacije.

Ključni pokazatelji učinaka koji se prikupljaju kroz proces praćenja za pristup otkupa zemljišta su sledeći:

- Broj javnih rasprava i održanih konsultacija o LAP-u i pitanja LAP-a;
- Broj izvršenih isplata naknade;
- Broj obezbeđenih pristupnih puteva;
- Količina i vrsta pomoći koja se pruža ranjivim grupama (ako ih ima u području Projekta),
- Broj i vrsta žalbi, uključujući i pravne radnje koje proističu iz otkupa zemljišta i izmeštanje poslovnih aktivnosti (podneti predmeti, rešeni predmeti, vreme potrebno za njihovo rešavanje).

Grad Kragujevac će pratiti sprovođenje procesa otkupa zemljišta kroz interne, zvanične institucionalne aranžmane i pripremati kvartalne rezimee. Na osnovu ovih kvartalnih izveštaja, grad Kragujevac će pripremiti izveštaj o završetku u roku od dva meseca od završetka procesa otkupa zemljišta kako bi se sumirali ukupna implementacija i uticaji. Izveštaj treba da potvrdi da su svi fizički podaci dati u LAP-u isporučeni i da su sve usluge pružene. Pored toga, izveštaj treba da proceni da li su propisane mere ublažavanja imale željeni efekat.

6.3 Praćenje građevinskih radova

Izvođač radova će uspostaviti protokole ulaska i izlaska sa zemljišta sa svakim vlasnikom pre ulaska radi započinjanja bilo kakvih građevinskih radova. Protokoli će se sastojati od trostranog sporazuma između Izvođača, vlasnika zemljišta i korisnika (opštine ili drugog organa u slučaju javnog zemljišta), JIP i grada Kragujevca.

Sledeće pisane ugovore će potpisati Izvođač radova, JIP, grad Kragujevac ili predstavnik nadzora i vlasnik zemljišta, njegovi korisnici: (i) dokument o ulasku, saglasnost vlasnika zemljišta za ulazak, (ii) popis svih useva pre ulaska na zemljište, (iii) trenutno stanje zemljišta na koje će biti vraćeno i na izlazu to vraćanje je izvršeno na zadovoljstvo vlasnika zemljišta, uz pozivanje na protokol ulaska. Kao dodatak protokolima biće priložene odgovarajuće geo-referencirane fotografije kao dokaz.

Tokom radova izvođač će možda biti u obavezi da privremeno zauzme zemljište u privatnom vlasništvu (npr. za skladištenje viška zemlje). Ovim postupkom će upravljati sam Izvođač, međutim određene odredbe će biti uvedene u ugovore o radovima i nadzoru kako bi se osiguralo da privremeni zakup zemljišta ne utiče negativno na vlasnike zemljišta, posebno jer je pogođeno zemljište uglavnom obradive površine visoke klase i neophodno je vraćanje u prvobitno stanje za buduće poljoprivredne useve.

Grad Kragujevac će u tendersku dokumentaciju uključiti odredbe koje će se naknadno preneti u Ugovor o građevinskim radovima, koje je obavezno uskladiti sa odredbama LAF-a i LAP-a. Ove odredbe će takođe biti uključene u ugovoru o konsultantskim uslugama.

Kao minimum, Izvođač će biti u obavezi da preko Konsultanta za nadzor obavestiti grad Kragujevac o nadolazećoj potrebi za privremenim korišćenjem zemlje zajedno sa nacrtom ugovora o zakupu sa vlasnikom zemljišta. Ugovor o zakupu podleže gradu Kragujevcu pre bez prigovora kako bi se obezbedilo da odredbe ugovora budu u skladu sa principima ovog LAF-a i LAP-a koji će biti napravljen.

Konsultant zadužen za nadzor građevinskih radova imaće mesečnu obavezu da nagleda sprovođenje ovih ugovora (redovno plaćanje, obnavljanje zemljišta prema ugovoru o zakupu nakon što on istekne) i podnosi izveštaj gradu Kragujevcu.

A.1 Struktura plana otkupa zemljišta (LAP)

Struktura LAP-a

1. NETEHNIČKI SAŽETAK

2. OKVIR PRIMENE PLANA OTKUPA ZEMLJIŠTA

3. OPIS PROJEKATA I NJEGOVI POTENCIJALNI UTICAJI

4. PRAVNI OKVIR

5. PRINCIPI, CILJEVI I POSTUPCI

5.1. PRINCIPI I CILJEVI

5.2. PREGLED PROCESA

5.3. VODIČ ZA OTKUP ZEMLJIŠTA I NAKNADU

6. IMOVINA POD UTICAJEM PROJEKTA, LICA I PRAVA

6.1. POPIS IMOVINE I DOMAĆINSTAVA POD UTICAJEM PROJEKTA I STUDIJA EKSPROPRIJACIJE

6.2. DRUŠTVENO-EKONOMSKA ISTRAŽIVANJA

6.3. ZEMLJIŠTE POD UTICAJEM PROJEKTA

6.4. OBJEKTI POD UTICAJEM PROJEKTA

6.5. POSLOVI POD UTICAJEM PROJEKTA

6.6. LICA POD UTICAJEM PROJEKTA

6.7. PRAVA

6.7.1. PRAVO NA NAKNADU ŠTETE

6.7.2. MATRICA PRAVA

7. RASELJAVANJE I NAKNADA

7.1. METODE ZA PROCENU UTICAJA NA IMOVINU

7.2. RASELJAVANJE

7.3. NOVČANA NAKNADA

7.3.1. CENE

7.3.2. PLAĆANJA

7.4. DODATNA POMOĆ

8. KONSULTACIJE I OBJAVLJIVANJE

8.1. GLAVNI REZULTATI KONSULTACIJA IZVEDENIH ZA PRIPREMU RAP-a

8.2. OBJAVLJIVANJE PODATAKA

9. MEHANIZMI REŠAVANJA ŽALBI

10. RANJIVA LICA

10.1. IDENTIFIKACIJA RANJIVIH LICA

10.2. AKTIVNOSTI POTENCIJALNE POMOĆI RANJIVIM LICIMA

11. PRAĆENJE I OCENJIVANJE

12. ODGOVORNOSTI PRIMENE I FINANSIRANJE

12.1. ODGOVORNOSTI PRIMENE

12.2. BUDŽET

12.3. ARANŽMANI FINANSIRANJA

A.2 Javni žalbeni obrazac

A.2.1 Javni žalbeni obrazac

Referentni broj:	
Ime i prezime (nije obavezno)	
Kontakt podaci (Imajte na umu da ove informacije nisu obavezne. Vaša žalba će biti tretirana jednako, međutim, ne može vam se dostaviti direktan odgovor.) Označite kako želite da vas kontaktiramo (poštom, telefonom, email-om).	☐ Poštom: Navesti adresu za slanje: _____ _____ _____ ☐ Telefonom: _____ ☐ E-mail-om _____
Opis incidenta ili žalbe:	
Šta se dogodilo? Gde se to dogodilo? Kome se to dogodilo? Šta je rezultat tog problema?	
Datum incidenta/problema	
	☐ Jednokratni incident/žalba (datum _____) ☐ Desilo se više puta (Koliko puta? _____) ☐ U toku je (problem se trenutno događa)
Šta biste želeli da se uradi kako bi se rešio problem?	
Potpis: _____	
Datum: _____	

Ovaj formular vratiti:

Kontakt	Energetika d.o.o. Kragujevac	Grad Kragujevac	Ministarstvo zaštite životne sredine	Budući izvođač
<i>Puno ime i prezime ovlašćenog lica za postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja</i>	Jevtić Ivana	Jelena Timotijević	Aleksandra Tošić	<i>Kontakt detalji izvođača radova biće dodati nakon što izvođač(i) budu identifikovani</i>
Adresa	Ulica Prvoslava Rakovića 4a, Kragujevac	Nikole Pašića 6/2	Omladinskih brigada 1	<i>BIĆE POTVRĐENO</i>
Telefon:	0800 034-033 (besplatno) +381 34 336-238 +381 62 8491256	+381602340356	+381 11 312 00 51	<i>BIĆE POTVRĐENO</i>
E-mail:	office@energetika-kragujevac.com ijevtic@energetika-kragujevac.com	jtimotijevic@kg.org.rs investicije@kg.org.rs kabinet@kg.org.rs	Kragujevac.toplana@eko.gov.rs	<i>BIĆE POTVRĐENO</i>
Internet stranica	http://energetika-kragujevac.com/ http://www.energetika-kragujevac.com/contact.php	https://www.kragujevac.rs/	https://www.ekologija.gov.rs/	<i>BIĆE POTVRĐENO</i>

A.3 Analiza neusaglašenosti

Nacionalno zakonodavstvo je uglavnom u skladu sa EBRD UR5. Tabela u nastavku se odnosi na razlike između rešenja za raseljavanje predviđena nacionalnim zakonodavstvom i politikama EBRD UR 5 i način na koji će ove razlike biti popunjene. Kompletan pregled prava, naknada i mera ublažavanja štetnih efekata prikazan je u matrici prava u poglavlju **Error! Reference source not found.**

Predmet	Zakoni RS	UR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa UR5 zahtevima
Instrumenti raseljavanja, popis i procena društveno-ekonomskog uticaja	Jedini pripremljeni dokument je Studija eksproprijacije koji obuhvata evidentiranje zemljišnih parcela, potrebnih za projekat i identifikovanje vlasnika kroz katastar. Nije izvršena procena nultog stanja društveno-ekonomskih pitanja.	Priprema ovog LAF, LAP i utvrđivanje nultog stanja društveno-ekonomskih pitanja i popis.	LAP, popis i procena društveno-ekonomskih uticaja biće pripremljeni u skladu sa nacionalnom regulativom.
Javne konsultacije	Javnost se o projektu generalno obaveštava kroz postupak opšteg prostornog ili određenog detaljnog urbanističkog plana kao i kroz procenu uticaja na životnu sredinu i prezentaciju Studije eksproprijacije. Međutim, nema potrebe za direktnom komunikacijom pojedinaca koji su potencijalno pod uticajem projekta, pre početka otkupa. Ne postoje odredbe o javnim diskusijama, popisu, nultoj društveno-ekonomskoj proceni ili bilo kojoj vrsti učestvovanja zainteresovanih strana koje bi potencijalno mogle biti pogođene Projektom.	Potrebno je sprovesti smislene konsultacije sa osobama pod uticajem, zajednicama, lokalnim vlastima i po potrebi nevladinim organizacijama. Sve aktivnosti raseljavanja se sprovode uz odgovarajuće otkrivanje informacija, konsultacije i informisano učešće onih koji su pod uticajem. Od najranijih faza i kroz sve aktivnosti raseljavanja, klijent će uključiti građane pod uticajem (muškarce i žene), uključujući zajednice na lokaciji. Time će se biti omogućeno njihovo rano učestvovanje u procesima donošenja odluka vezanih za raseljavanje.	Subjekt odgovoran za implementaciju projekta će objaviti sadržaj ovog dokumenta i izvršiti javne konsultacije u vezi sa istim, jednako kao i za svaki drugi instrument za raseljavanje. Ljudi pod uticajem i zainteresovane strane će biti informisane i konsultovane tokom faze planiranja i tokom svih faza implementacije Projekta, kako bi se premostili nedostaci, obezbeđujući da se u potpunosti ispune zahtevi UR5.
Rokovi plaćanja naknada i preuzimanja vlasništva nad otkupljenom imovinom	Budžet za plaćanje naknade (zemljište, imovina, dodatna pomoć) treba da bude obezbeđen kao prethodni uslov za početak eksproprijacije (član 28 Zakona o eksproprijaciji). U izuzetnim slučajevima, zbog hitnosti projekta i njegove izloženosti visokim rizicima i štetama, čiju opravdanost od slučaja do slučaja procenjuje Ministarstvo finansija, korisnik eksproprijacije, može zahtevati pristup zemljištu pre sporazuma o naknadi, postala pravno obavezujuća. Međutim, takav zahtev će biti odobren tek nakon što se	Naknada se mora osigurati pre početka radova na izgradnji i pre preuzimanja imovine.	Preuzimanje imovine u posed je moguće samo kada se nadoknada plati ili kada se registruje formalni sudski postupak ili žalba, a originalni iznos naknade prenese na escrow račun.

Predmet	Zakoni RS	UR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa UR5 zahtevima
	obezbede dokazi i inventar imovine usaglasе između PAP i korisnika, što je važno za određivanje iznosa nadoknade koji će biti izdvojen u okviru budžeta. Ova opcija se ne poziva u slučajevima fizičkog raseljavanja.		
Raseljavanje formalnih vlasnika nepokretne imovine (kuće, uključujući građevinsko zemljište) i onih koji nemaju formalna zakonska prava na zemljište ili imovinu u vreme popisa, ali imaju pravo na zemljište priznato ili prepoznatljivo nacionalnim zakonima	Opcija 1: Novčana naknada po tržišnoj vrednosti + troškovi preseljenja (metodologija za određivanje troškova preseljenja nije definisana zakonom, već je u praksi obuhvaćena izveštajima o proceni imovine). ili Opcija 2: Naknada u naturi - Odgovarajuća zamenska imovina se nudi ako se vlasnik složi s ovom vrstom naknade i ako su ispunjeni određeni zakonski uslovi.	Raseljavanje - Ponuđena je zamenska imovina, jednake ili veće vrednosti i sličnih osobina + naknada za preseljenje i prelazni period + administrativne i porezne naknade. Ako se ne može pronaći odgovarajuća zamenska imovina, sledi novčana naknada u vrednosti zamene (tržišna cena imovine + tržišna cena za poboljšanja + rad i vreme za potrebna poboljšanja po tržišnoj ceni + troškovi selidbe + registracija, administrativne i poreske takse + prelazni dodatak)	Opcija 1: Novčana naknada - u vrednosti zamene, kako je definisano u UR 5, biti će isplaćena vlasniku imovine - tržišna cena imovine + troškovi preseljenja + registracija vlasništva, administrativne i porezne naknade + naknada za prelazni period. ili Opcija 2: Zamenska imovina - biće moguće samo na zahtev vlasnika i ako su ispunjeni pravni uslovi, kako je definisano Zakonom o otkupu. U tom slučaju vlasniku nekretnine plaćaju se troškovi preseljenja i prelaznog perioda. (nije primenjivo na Projektu)
Pomoć nevoljno raseljenim licima	Prema Zakonu o eksproprijaciji, bivši vlasnici nemaju pravo na bilo kakvu dalju pomoć ili kompenzaciju tokom i nakon raseljavanja, osim troškova zamene. Vlasnici ne dobijaju nikakvu podršku za ponovno uspostavljanje imovine (nema brze procedure administracije za dozvole, licence ili komunalne veze). Takođe, porez i administrativne takse nisu uključeni u naknadu, dok je pad vrednosti imovine (amortizacija, osim za zemljište) uključen.	Plan ili politika raseljavanja obuhvatiće mere kojima se osigurava da su raseljena lica dobila: (i) ponudu podrške nakon raseljenja za prelazni period, na osnovu razumne procene vremena, koje će verovatno biti potrebno za obnavljanje otkupa i životnog standarda i; (ii) Pružaju razvojnu pomoć pored mera kompenzacije, kao što su priprema zemljišta, kreditni kapaciteti, obuka ili mogućnosti za posao. Pomoć za prelazni period (pomoć u hrani, zdravstvena podrška, zdravstveno osiguranje).	Lica pod uticajem Projekta dobiće naknadu za troškove preseljenja i za sve dodatne troškove radi obnavljanja sredstava za život i adaptaciju nakon perioda raseljavanja. Akcioni plan raseljavanja i Plan za obnavljanje egzistencije treba da uključe mere i osmisle adekvatnu podršku i pomoć srazmerno uticaju raseljavanja i drugih posledica Projekta. (nije primenjivo za Projekat)

Predmet	Zakoni RS	UR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa UR5 zahtevima
Izmeštanje formalnih vlasnika poljoprivrednog zemljišta	Odgovarajuće zamensko zemljište koje se nudi u blizini (jednake vrednosti, kvaliteta, tipa obrade, klase i površine). Međutim, Zakon o eksproprijaciji dalje definiše da će, ako se ne nađe odgovarajuće zemljište, biti isplaćena novčana naknada po tržišnoj vrednosti, prema proceni zvaničnih stručnjaka za procenu zemljišta.	Izmeštanje - Zamena imovine jednake ili veće vrednosti i slične produktivnosti + administrativne naknade + gubitak prihoda. Ako je to nužno (isplata novčane naknade za izgublenu imovinu može biti odgovarajuće rešenje ako: (i) životni uslovi nisu utemeljeni na zemljištu; (ii) egzistencija je vezana za zemljište, ali zemljište koje se uzima za projekat predstavlja tek mali deo obuhvaćene imovine, a ostatak zemljišta je ekonomski održiv; ili (iii) postoje aktivna tržišta za zemljište, stanovanje i radnu snagu; izmeštene osobe koriste takva tržišta; postoji i dovoljna ponuda zemljišta i stambenog prostora); plaća se naknada u iznosu pune vrednosti troškova zamene, uključujući tržišnu cenu za imovinu, troškove preseljenja, naknadu za prelazni period, kao i troškove registracije, te administrativne i porezne naknade.	Ako su životni uslovi vlasnika imovine utemeljeni na poljoprivredi, nužno je ponuditi zamensku imovinu + naknadu za prelazni period i naknadu za preseljenje + administrativne naknade Ako se ne može naći odgovarajuće zemljište, plaća se novčana naknada u punoj zamenskoj vrednosti: tržišna cena imovine + troškovi preseljenja + registracija, administrativne i porezne naknade + naknada za prelazni period.
Raseljavanje vlasnika bez ikakvih prava na objekte ili zemljište za stanovanje – skvoteri / bespravno naseljeni.	Srpsko zakonodavstvo priznaje samo formalno vlasništvo i lica bez formalnog prava, međutim imaju prepoznatljivo zakonsko pravo ili prava na imovinu i objekte.	Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će ponuditi opciju za adekvatno stambeno rešenje sa sigurnošću najma tako da je moguće legalno preseljenje, bez opasnosti od prinudnog iseljenja.	Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će, ako je moguće, locirati i ponuditi PAP-u zamensku imovinu - slično zemljište u državnom vlasništvu ili nekretninu za van-tržišni najam u blizini. (nije primenljivo na ovom Projektu)
Izmeštanje zakupca poljoprivrednog zemljišta.	Nacionalno zakonodavstvo ne predviđa naknadu za prelazni period, niti zamensko zemljište za najam ako je zemljište unajmila država, kao ni naknadu ako su zemljište unajmili privatni vlasnici.	Zakupac ima pravo na novčanu naknadu za sva poboljšanja na zemljištu, npr. za sisteme navodnjavanja, drenaže, višegodišnje useve, objekte i sl. po zamenskoj vrednosti; osiguranje najma odgovarajuće imovini u javnom vlasništvu za odgovarajući vremenski period; izgubljeni neto prihod tokom prelaznog perioda i troškove prenosa i ponovnog instaliranja postrojenja, strojeva ili druge opreme, i potporu nakon premeštanja za prelazni period za obnovu životnih uslova.	Pružaće se potpora za popunjavanje razlika na temelju razumne procene vremena koje će verovatno biti potrebno za ponovno uspostavljanje životnih uslova, a nositelj projekta će koordinirati sa Ministarstvom poljoprivrede da se pronade i ponudi odgovarajuće poljoprivredno zemljište u javnom vlasništvu za najam. Naknada za sva ulaganja će biti plaćena + troškovi premeštanja, ako je primenljivo +

Predmet	Zakoni RS	UR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa UR5 zahtevima
			naknada za prelazni period, za premošćavanje razlika između zakona RS i UR 5.
Poslovna imovina (zgrada koja se koristi u poslovne svrhe kao što su prodavnice ili kancelarije)	Opcija 1: Novčana naknada po tržišnoj vrednosti + troškovi preseljenja (koji nisu definisani zakonom, ali su obuhvaćeni praksom kao "troškovi postupka izmeštanja". ili Opcija 2: Naknada u naturi - Odgovarajuća zamenska imovina, ponuđena na zahtev vlasnika, ako su ispunjeni određeni pravni uslovi. Srpsko zakonodavstvo ne predviđa prelazni dodatak ili trening za dopunu veština.	Opcija 1. Alternativna adekvatna imovina sa odgovarajućim ugovorom o najmu, celokupni troškovi preseljenja, uključujući inventar i troškove zamene za bilo koje ulaganje u imovinu, naknadu za prelazni period, izgubljeni neto prihod tokom prelaznog perioda; troškovi prenosa i ponovne instalacije postrojenja, strojeva ili druge opreme, kako je primenjivo i odgovarajući nivo potpore za obuku za usavršavanje veština, ako je to nužno za ponovno uspostavljanje životnih uslova. Opcija 2. Novčana naknada u zamenskoj vrednosti za imovinu + trošak ponovnog uspostavljanja komercijalnih aktivnosti na drugoj lokaciji + izgubljeni neto prihod tokom prelaznog perioda + troškovi prenosa i ponovne instalacije postrojenja, strojeva ili druge opreme, kako je primenjivo, kao i odgovarajućeg nivoa potpore za obuku kod usavršavanja veština, ako je to potrebno, za ponovno uspostavljanje životnih uslova.	Opcija 1: Novčana naknada - u vrednosti zamenskih troškova, kako je definisano u UR 5, biće isplaćena vlasniku imovine - tržišna cena imovine + troškovi preseljenja + registracija vlasništva, administrativne i porezne naknade + gubitak prihoda (na osnovu evidencije iz prethodnih poreskih prijava) za period poslovne neoperativnosti + dodatak za prelazni period za popunjavanje razlika. Opcija 2: Zamenska imovina – biće moguća samo na zahtev vlasnika i ako su ispunjeni pravni uslovi, kako je definisano Zakonom. U tom slučaju, vlasniku nekretnine plaćaju se troškovi preseljenja i prelaznog perioda. Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će takođe definisati program za naprednije veštine, koji će se utvrditi tokom društvenih istraživanja za LAP, ako je to primenjivo. (nije primenjivo za Projekat).
Gubitak resursa kojima obično raspolaže zajednica (npr. pašnjaci, šumski resursi) ili korišćenih javnih dobara.	Ne postoje posebne zakonske odredbe.	Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta treba da pruži potporu koja će nadoknaditi sve gubitke resursa zajednice. Ovo se može osigurati u obliku inicijativa koje povećavaju produktivnost preostalih resursa kojima zajednica ima pristup, naturalne ili novčane nadoknade za gubitak pristupa ili osiguranje pristupa alternativnim izvorima izgubljenog resursa.	Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će popuniti ovu razliku tako što će posvetiti pozornost zajedničkim resursima održanim u okviru procene društveno-ekonomskog uticaja i LAP-a. Ako je primenjivo, preduzeće se odgovarajuće mere. Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će u celosti usvojiti sve politike i odredbe UR 5.
			(Nije primenjivo za ovaj Projekat)

Predmet	Zakoni RS	UR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa UR5 zahtevima
Gubitak beneficija (plata ili drugih sličnih prihoda)	Srpsko zakonodavstvo ne predviđa podršku PAP-ovima usled gubitka beneficija ili drugih prihoda.	Novčana naknada za neto gubitak prihoda tokom perioda preseljenja + osiguranje dodatne ciljne potpore (olakšice zajma, obuka ili prigode za zapošljavanje) i mogućnosti za vraćanje, i tamo gde je moguće - poboljšanje njihove sposobnosti zarade, nivoa proizvodnje i životnog standarda	LAP će definisati isplate za prelazni period kako bi se nadoknadio neto gubitak prihoda tokom razumnog prelaznog perioda, ali i uključiti dodatnu ciljnu potporu (olakšice zajma, obuka ili uslove za zapošljavanje) i mogućnosti za ponovno uspostavljanje, i gde je moguće-naprednije sposobnosti dobijanja prihoda, kao načina popunjavanja razlika. (Nije primenjivo za ovaj Projekat)
Žalbeni mehanizam i rešavanje sporova	Zakon propisuje mogućnost žalbe tokom faze otkupa, ali samo u okviru postojećih državnih i sudskih institucija i sa zakonskim ograničenjima.	Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će u okviru Projekta uspostaviti tačan žalbeni mehanizam što je pre moguće. To će biti skladno ovom PR-u, kao i ciljevima i principima EBRD UR10, radi blagovremenog prijema i obrade posebnih pitanja u vezi sa naknadama i preseljenjem, a koja pokreću osobe pod uticajem i/ili članovi domaćinstava. Time će biti obuhvaćena upotreba mehanizma za neprestano rešavanje sporova.	Odgovarajući, pristupačni i pristupačni žalbeni mehanizam biće uspostavljen pored zakonskih prava osoba sa invaliditetom da traže zaštitu pred nadležnim sudom RS. Struktura predloženog žalbenog mehanizma data je u poglavlju 4 ovog LAF-a.
Praćenje raseljavanja i obnavljanja životnih uslova	Ne postoje posebne zakonske odredbe.	Praćenje procesa raseljavanja i obnavljanja životnih uslova biće sprovedeno u skladu sa EBRD UR 1; obuhvata će učestvovanje ključnih aktera kao što su zajednice pod uticajem projekta. Zavisno od obima raseljavanja obuhvaćenog projektom, može biti prihvatljivo da klijent naruči spoljni izveštaj o završetku RAP-a, kako bi utvrdio da su odredbe ispunjene. Završan izveštaj treba biti sastavljen nakon kompletiranja svih činioca procesa, uključujući i sve razvojne inicijative. Izveštaj može identifikovati dodatne aktivnosti lica koji sprovodi projekat. U većini slučajeva, završetak korekcijskih akcija, navedenih u završnom izveštaju, znači ispunjenje obaveza lica zaduženog za projekat u vezi sa raseljavanjem i obnavljanjem životnih uslova davanjem pogodnosti.	Ovaj LAF definiše plan praćenja i izveštavanja o procesu raseljavanja i ublažavanja negativnih uticaja Projekta
Ranjive grupe	Nadoknada za otkupljenu imovinu može se utvrditi u većem iznosu od tržišne cene, uzimajući u obzir finansijsku i drugu osobnu i porodičnu situaciju prethodnog vlasnika, ako su ti uslovi	Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će uzeti u obzir sve pojedince ili grupe koje mogu biti ugrožene ili ranjive. Konkretno će preduzeti potrebne mere da ranjive grupe ne budu u nepovoljnom položaju u procesu	Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će popuniti ovu razliku davanjem posebne pažnje ranjivim grupama i pojedincima. Njima će biti ponuđena

Predmet	Zakoni RS	UR 5 zahtevi	Nedostaci i mere za rešavanje razlika u skladu sa UR5 zahtevima
	potrebni za njegovo postojanje (broj članova domaćinstava, broj radno sposobnih ili zaposlenih članova domaćinstava, zdravstveno stanje članova domaćinstava, mesečni prihodi itd.). U slučaju fizičkog raseljavanja, sigurnost boravka se ne dodeljuje beskućnicima ili ugroženim grupama. Iako projekat ne pribegava prinudnom raseljavanju, privremeni najam (najviše 6 meseci) i troškovi selidbe se pružaju onima koji nemaju sredstva za to. Zakon o besplatnoj i dostupnoj pravnoj pomoći se primenjuje u slučajevima pribavljanja zemljišta na opštinskom nivou.	raseljavanja, da budu potpuno informisane i svesne svojih prava, i da mogu jednako uživati mogućnosti i beneficije. Ove grupe se identifikuju kroz proces procene na životnu sredinu i društveno-ekonomska pitanja (kao što je navedeno u EBRD UR1). Takođe, dodatni zahtevi se odnose na konsultacije koje obuhvataju pojedince-pripadnike ranjivih grupa.	dodatna naknada, pravna potpora tokom preseljenja i potpora tokom fizičkog raseljavanja, kao i prioritet pri zapošljavanju, kako je prikladno i procenjeno u okviru procene društveno-ekonomskog uticaja za LAP. Subjekat odgovoran za sprovođenje projekta će u celosti usvojiti sve politike i odredbe UR 5 u vezi sa ranjivim grupa.